

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

2022/2 LSF 50 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelse, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2022-731-0103

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven

(Initiativer mod digitale krænkelse, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 94, stk. 4, 1. pkt., ændres »eller af § 232« til: »eller af §§ 231 og 232«.
2. I § 216, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:
»Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.«
3. I § 216, stk. 3, indsættes efter »stk. 1«: », 1. pkt.,«.
4. I § 220 indsættes som 2. pkt.:
»På tilsvarende vis straffes en religiøs leder, som groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet.«
5. § 221 ophæves.
6. I § 223, stk. 1, indsættes efter »samleje med«: »eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos«, og efter »straffes med« indsættes: »bøde eller«.
7. I § 225 indsættes efter »samleje«: », herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre sådanne seksuelle handlinger på sig selv«.
8. I § 226 ændres »pornografiske fotografier, film el.lign.« til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.«
9. I § 227, stk. 1, ændres »pornografisk« til: »seksuel«.
10. I § 228 ændres »eller § 227, stk. 1« til: », § 227, stk. 1, eller § 231«.
11. Efter § 228 indsættes:
»§ 231. For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.«
12. I § 235, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, ændres »pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende« til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign.«
13. I § 235, stk. 3, ændres »fotografier, film el.lign.« til: »seksuelt materiale«.

14. I § 262 a, stk. 1 og 2, og § 262 b, 2. pkt., ændres »pornografiske« til: »seksuelt materiale såsom«, og »pornografisk« ændres til: »seksuel«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1655 af 25. december 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 334 a, stk. 1, § 741 a, stk. 4, og § 741 c, stk. 4, 3. pkt., ændres »§ 232« til: »§§ 231 eller 232«.

2. I § 741 a, stk. 1, og stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 232« til: »§§ 231 og 232«.

3. I § 741 a, stk. 3, 1. og 2. pkt., ændres »§§ 218-221« til: »§§ 218-220«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2023.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Grooming
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser
 - 2.1.3. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.1.4. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Beskikkelse af bistandsadvokat og vederlagsfri rådgivning til ofre for grooming forud for eventuel politianmeldelse
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Udvidelse af straffelovens § 225 til seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser
 - 2.3.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.4. Blufærdighedskrænkelser af personer under 18 år, som gerningspersonen er betroet til undervisning, opdragelse m.v.
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser
 - 2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
 - 2.5. Modernisering af straffelovens §§ 226, 227, 235, 262 a og 262 b
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser
 - 2.5.3. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.5.4. Den foreslåede ordning
 - 2.6. Sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

- 2.6.3. Den foreslåede ordning
- 2.7. Groft misbrug af religiøs afhængighed
 - 2.7.1. Gældende ret
 - 2.7.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.7.3. Den foreslåede ordning
- 3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål
- 4. Ligestillingsmæssige konsekvenser
- 5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
- 6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
- 7. Administrative konsekvenser for borgerne
- 8. Klimamæssige konsekvenser
- 9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
- 10. Forholdet til EU-retten
- 11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Digitale overgreb som f.eks. deling af seksuelt eller andet krænkende materiale er i takt med den digitale udvikling blevet et stigende problem og noget, som alt for mange, særligt børn og unge, udsættes for. Samtidig har internettet skabt platforme, der har gjort det meget nemmere for voksne at komme i kontakt med sårbare børn og unge med det formål at krænke dem seksuelt. Herudover ses der eksempler på, at især børn og unge udsættes for såkaldt sextortion, hvor de afpresses gennem trusler om deling af nøgenbilleder eller lignende.

Partierne bag »Aftale for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023« var enige om at styrke indsatsen mod den digitale kriminalitet, herunder at igangsætte en undersøgelse af, om de nuværende regler i straffeloven på området for digitale overgreb er tilstrækkelige.

På den baggrund blev der i juni 2021 nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter fra Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, universiteterne, Dommerforeningen, Advokatsamfundet og Danske Advokater, Red Barnet, Digitalt Ansvar og Børns Vilkår.

Arbejdsgruppen har vurderet behovet for at ændre straffeloven som følge af den digitale udvikling og er kommet med følgende anbefalinger til ændringer af straffeloven:

- Der bør indføres en særskilt bestemmelse om såkaldt grooming.
- Straffelovens forbud mod seksuelle relationer med personer under 18 år, som er betroet gerningspersonen til undervisning, opdragelse eller lignende, bør udvides, så det fremover også kommer til at omfatte blufærdighedskrænkelser.
- Straffelovens bestemmelse om andet seksuelt forhold end samleje bør udvides, så den fremover også

kommer til at omfatte seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår den forurettede til at udføre på sig selv, herunder såkaldt sextortion.

- Terminologien i straffeloven bør ændres, så »pornografisk« materiale fremover betegnes som »seksuelt« materiale.

Ved aftale af 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelse tilkendegav den daværende regering (Socialdemokratiet), Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Karina Adsbøl (UFG) og Peter Skaarup (UFG), at parterne kunne tilslutte sig arbejdsgruppens anbefalinger.

Aftaleparterne var enige om, at aldersgrænsen for, hvornår en person kan udsættes for grooming, bør fastsættes til 18 år. Parterne var samtidig enige om, at der i sager, hvor den forurettede er over den seksuelle lavalder, skal lægges særlig vægt på aldersforskellen og det manipulerende element, idet hensigten ikke er at kriminalisere almindelig kontakt med unge over den seksuelle lavalder. Parterne var endvidere enige om, at anvendelsen af groomingbestemmelsen skal evalueres, når bestemmelsen har været i kraft i 2 år.

Formålet med dette lovforslag er navnlig at gennemføre arbejdsgruppens anbefalinger til ændring af straffeloven i overensstemmelse med aftalen af 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelse.

Det foreslås således, at der indføres en ny bestemmelse i straffeloven, som kriminaliserer grooming. Ved grooming forstås den situation, at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med det formål at begå seksuelle overgreb mod den pågældende eller at lokke barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter. Der lægges med forslaget op til, at strafferammen for overtrædelse af den nye bestemmelse om grooming skal være bøde eller fængsel indtil 2 år.

I forlængelse af forslaget om indførelse af en ny groomingbestemmelse foreslås det endvidere, at forurettede i sager om grooming skal have mulighed for at få beskikket en bistandsadvokat, ligesom de skal have adgang til en vederlagsfri samtale med en advokat både før politianmeldelse og efter sagens afslutning. Endvidere foreslås det, at forældelsesfristen i sager om grooming af en person under 15 år tidligst skal regnes fra den dag, hvor den forurettede fylder 21 år.

Herudover foreslås det, at straffelovens bestemmelse om andet seksuelt forhold end samleje udvides, så den fremover også kommer til at omfatte seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår den forurettede til at foretage på sig selv. Udvidelsen vil bl.a. indebære, at tilfælde af såkaldt sextortion, hvor gerningspersonen – f.eks. under trussel om deling af nøgenbilleder eller andet seksuelt materiale – får den forurettede til at foretage seksuelle handlinger på sig selv, fremover vil kunne straffes som andet seksuelt forhold end samleje. Sådanne handlinger straffes i dag i almindelighed som ulovlig tvang og blufærdighedskrænkelser.

Det foreslås endvidere at udvide straffelovens forbud mod seksuelle relationer med personer under 18 år, som er betroet gerningspersonen til undervisning, opdragelse eller lignende, så det fremover også kommer til at omfatte blufærdighedskrænkelser. Ændringen vil indebære, at det fremover bliver strafbart for en lærer at udsætte en elev for en handling af blufærdighedskrænkende karakter, uanset om eleven har samtykket heri.

Endelig foreslås det at modernisere sprogbrugen i en række af straffelovens bestemmelser, så det, der i dag betegnes som »pornografisk materiale«, fremover i almindelighed vil skulle betegnes som »seksuelt materiale« eller – navnlig for så vidt angår materiale med personer under 15 år – »overgrebsmateriale«.

Ud over de ovenstående forslag til ændringer, som gennemfører eller på anden måde relaterer sig til

anbefalingerne fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, har lovforslaget til formål at foretage to øvrige ændringer i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser.

For det første foreslås det, at tilsnigelse af samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, sidestilles med voldtægt, så tilsnigelse af samleje fremover også karakteriseres som voldtægt. Dermed sikres det, at strafferammen for voldtægt ved tilsnigelse fremover vil være den samme som for voldtægt ved samleje uden samtykke. Samtidig forudsættes det, at straffen for tilsnigelse af samleje skærpes til det dobbelte af, hvad der i dag efter retspraksis fastsættes for tilsnigelse af samleje. Forurettede i sager om tilsnigelse af samleje vil tillige få en forbedret retsstilling, bl.a. ved at få samme adgang til bistandsadvokat som forurettede i voldtægtssager.

For det andet foreslås det at udvide straffelovens forbud mod groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold med vedkommende. Det foreslås således, at det skal være strafbart, hvis en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, til at skaffe sig samleje med medlemmet. Efter Justitsministeriets opfattelse er det således uacceptabelt, hvis en religiøs leder groft misbruger sin særlige rolle og autoritet i menigheden til at skaffe sig samleje med medlemmer af menigheden, som er afhængige af relationen. Der bør kunne fæstnes den samme tillid til en religiøs leder som til en behandler eller psykolog.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Grooming

2.1.1. Gældende ret

Ved grooming forstås den situation, at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med det formål at begå seksuelle overgreb mod den pågældende eller at lokke barnet eller den unge til at sende nogenbilleder eller billeder af seksuel karakter.

Straffeloven indeholder ikke i dag en særskilt bestemmelse om grooming.

Grooming vil dog efter omstændighederne kunne straffes efter andre bestemmelser i straffeloven, f.eks. som forsøg på seksuelle overgreb, blufærdighedskrænkelser eller optagelse, besiddelse eller udbredelse af seksuelt materiale med en person under 18 år.

Grooming vil således eksempelvis efter omstændighederne kunne være strafbart som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, hvorefter den, som har samleje med et barn under 12 år, eller den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år, straffes for voldtægt, eller § 222, som kriminaliserer samleje med et barn under 15 år. Efter straffelovens § 225 finder § 216, stk. 2, og § 222 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

En person, der aftaler at mødes med et barn under 15 år for at opnå samleje eller andet seksuelt forhold med barnet, vil således efter omstændighederne kunne straffes efter reglerne om forsøg på overtrædelse af de nævnte bestemmelser, jf. straffelovens § 21. Har gerningspersonen kommunikeret med et barn under 15 år med den hensigt at begå et seksuelt overgreb, vil der således allerede tidligt i groomingprocessen kunne være tale om forsøg på seksuel omgang med en mindreårig, som vil kunne straffes, hvis der kan føres bevis for gerningspersonens forsæt til efterfølgende at begå en seksualforbrydelse mod barnet.

Herudover vil grooming efter omstændighederne f.eks. også kunne være strafbart som blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232. Efter denne bestemmelse kan den, som ved uanstændigt forhold

krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Hvis gerningspersonen f.eks. i forbindelse med kommunikationen med barnet eller den unge formår denne til at sende nøgenbilleder eller andet materiale af seksuel karakter, vil det efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 235, stk. 2. Efter denne bestemmelse straffes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Straf for overtrædelse af straffelovens bestemmelser, herunder bestemmelserne i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser, kræver som udgangspunkt forsæt. Hvis den forurettedes alder er en betingelse for, at gerningsindholdet er opfyldt, hvilket bl.a. er tilfældet for straffelovens § 216, stk. 2, og § 222, skal gerningspersonen således også som udgangspunkt have forsæt med hensyn til, at den forurettede var under den pågældende alder.

Straffelovens § 228 supplerer imidlertid § 222 og en række øvrige bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser ved at kriminalisere uagtsomhed i relation til den forurettedes alder. Det følger således af straffelovens § 228, at overtrædelse af §§ 218 eller 222-224, § 225, jf. §§ 218 eller 222-224, § 226 eller § 227, stk. 1, der som følge af gerningspersonens ukendskab til forurettedes tilstand eller alder ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningspersonen dog har handlet uagtsomt.

Straffelovens § 92 indeholder regler om forældelse. Det følger heraf, at en lovovertrædelse ikke straffes, når der er indtrådt forældelse efter §§ 93-94. Efter § 93, stk. 1, nr. 2, er forældelsesfristen 5 år, når der ikke er hjemlet højere straf end fængsel i 4 år.

Det følger af § 94, stk. 1, at forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt. Når strafbarheden afhænger af eller påvirkes af en indtrådt følge eller anden senere begivenhed, regnes fristen dog først fra følgens eller begivenhedens indtræden, jf. § 94, stk. 2.

I sager om overtrædelse af § 245 a (kvindelig omskæring), § 246, jf. § 245 a (kvindelig omskæring af grov beskaffenhed), § 260, stk. 2 (tvang til at indgå ægteskab m.v.), § 260 a (forbud mod religiøse vielser af mindreårige) og § 262 a, stk. 2 (menneskehandel), over for en person under 18 år eller af § 232 (blufærdighedskrænkelser) over for et barn under 15 år regnes forældelsesfristen dog tidligst fra den dag, den forurettede fylder 21 år, jf. § 94, stk. 4, 1. pkt.

Hvis gerningspersonen ved vold, ulovlig tvang efter § 260 eller på anden måde ved en strafbar handling har tvunget forurettede til at undlade at anmelde lovovertrædelsen til politiet, regnes forældelsesfristen dog tidligst fra det tidspunkt, hvor tvangen er ophørt, jf. § 94, stk. 4, 4. pkt.

2.1.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelseres overvejelser

Internettet er i dag en integreret del af børns og unges sociale verden, og det bruges både til at holde kontakten med personer, man allerede kender, og til at møde nye mennesker. Den teknologiske udvikling og den udbredte anvendelse af internettet har imidlertid også givet flere muligheder for, at personer, som vil begå seksuelle overgreb mod børn, kan komme i kontakt med dem bl.a. under dække af falske identiteter.

Et barn eller en ung, der udsættes for et overgreb af en person, som det tilsyneladende allerede har en nær relation til, vil sjældent opdage, at der er tale om et overgreb, før sent i forløbet. Det kan skyldes, at

barnet eller den unge kan have været udsat for en forførelsesproces, hvor gerningspersonen har forsøgt at etablere en nær relation gennem løgne, anerkendelse og rosende ord. Dermed manipuleres barnet eller den unge til at tro, at vedkommende selv frivilligt er gået med til den seksuelle aktivitet.

Arbejdsgruppen om digitale krænkelse har beskrevet, hvordan en sådan manipulationsproces typisk vil foregå i faser, hvoraf en række af de enkelte skridt ikke isoleret set virker problematiske. Processen kan starte med, at gerningspersonen tager kontakt til barnet eller den unge, uden at henvendelsen har seksuel karakter. Gerningspersonen vil så herefter typisk forsøge at udvikle relationen, så barnet eller den unge anser gerningspersonen som en fortrolig og nær ven.

Det er således karakteristisk for grooming, at fænomenet foregår over en periode, hvor barnet eller den unge ikke er klar over, at der foregår en krænkelse. Barnet eller den unge vil derfor ofte bagefter føle skam over sig selv og situationen samt føle, at den tillid, der var opbygget mellem parterne, er blevet brudt.

Krænkelsen vil dermed ikke alene bestå i det fysiske eller digitale seksuelle overgreb, som er gerningspersonens ultimative mål. Krænkelsen vil også kunne bestå i, at barnet eller den unge narres til at tro, at vedkommende selv var indforstået med overgrebet, og i, at der er sket en grov udnyttelse af den tillid, som barnet eller den unge har vist gerningspersonen.

Et flertal i arbejdsgruppen for digitale krænkelse anbefaler på den baggrund, at der indføres en selvstændig bestemmelse, der kriminaliserer den proces, hvor en person opbygger en relation til et barn eller en ung med henblik på at begå digitale eller fysiske seksuelle overgreb mod barnet eller den unge.

Et mindretal i arbejdsgruppen finder, at der ikke bør indføres en særskilt groomingbestemmelse.

Mindretallet anfører, at dansk ret i meget vidt omfang giver mulighed for at straffe forsøgshandlinger. Har en person der er fyldt 15 år kommunikeret med et barn under 15 år med den hensigt at begå et seksuelt overgreb mod barnet, vil der således allerede tidligt i groomingprocessen kunne være tale om forsøg på et seksuelt overgreb. Det afgørende er, om der er forsæt til at begå et overgreb, hvorfor der allerede fra den første kontakt mellem barnet og gerningspersonen vil kunne straffes for forsøg.

Mindretallet finder, at det forhold, at det i forsøgssituationen kan være vanskeligt at løfte bevisbyrden for gerningspersonens forsæt til at begå et nærmere konkretiseret seksuelt overgreb, ikke i sig selv kan begrunde indførelsen af en ny bestemmelse.

Endelig bemærker mindretallet, at det vil kunne være vanskeligt at sondre mellem den strafværdige kontakt, som man ønsker at kriminalisere, og ikke-skadelig kontakt mellem gerningspersonen og et barn.

Flertallet er opmærksomt på, at det ved udformningen af en bestemmelse om grooming skal sikres, at bestemmelsen alene omfatter utilbørlig kontakt mellem et barn eller en ung og en person, der er ældre end barnet eller den unge, og ikke hindrer helt legitime relationer.

Flertallet finder samtidig, at der er behov for særskilt at kriminalisere den selvstændige krænkelse, der består i, at gerningspersonen udnytter et barns eller en ungs persons tillid til at opbygge en relation, som barnet eller den unge opfatter som venskabelig og loyal, men som gerningspersonen indgår i med det formål at krænke barnet eller den unge seksuelt.

Flertallet lægger i den forbindelse vægt på, at en sådan kriminalisering, som sender et klart signal om, at groomingforløbet i sig selv er strafværdigt, vil kunne bidrage til at fjerne den følelse af skyld og skam, som børn eller unge, der har været udsat for grooming, ofte efterfølgende oplever, fordi de føler sig medansvarlige for, at relationen har udviklet sig.

Flertallet finder derfor, at det ikke er tilstrækkeligt, at en groomingproces efter omstændighederne kan straffes som forsøg på et seksuelt overgreb.

Hertil kommer, at det – selv om et seksuelt tema er introduceret i relationen – i praksis ofte vil kunne være vanskeligt at fastlægge forsæt, herunder fordi det ikke er klart, hvilken konkret forbrydelse gerningspersonen har forsæt til at begå.

Flertallet er opmærksomt på, at det vil kunne gøres gældende, at risikoen for, at gerningspersonens incitament til at træde tilbage fra den fuldbyrdede forbrydelse, vil kunne svækkes ved at indføre en selvstændig groomingbestemmelse med et fremrykket fuldbyrdesmoment.

Flertallet finder dog, at gerningspersonen fortsat vil have et incitament til ikke at begå et fuldbyrdet seksuelt overgreb, herunder henset til, at straffen for grooming vil skulle være betydeligt lavere end straffen for et fuldbyrdet seksuelt overgreb.

Flertallet bemærker i øvrigt, at domstolene i forbindelse med strafudmålingen vil kunne tage hensyn til, om gerningspersonen af egen drift har afstået fra at begå grovere forbrydelser end grooming. Endvidere vil anklagemyndigheden kunne gøre brug af muligheden for at meddele tiltalefrafald i groomingtilfælde, hvis en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder taler derfor, herunder hvis gerningspersonen af egen drift har stoppet groomingen, og der er sikre holdepunkter for at antage, at gerningspersonen ikke igen vil begå lignende handlinger, f.eks. fordi gerningspersonen har opsøgt og modtager relevant medicinsk eller terapeutisk behandling.

Flertallet er endvidere opmærksomt på, at der ved indførelsen af en groomingbestemmelse, som har en lavere strafferamme end f.eks. straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år, kan opstå en risiko for, at sagerne vil blive ført efter den nye bestemmelse som følge af, at bevisbyrden for overtrædelse af groomingbestemmelsen kan være lettere at løfte end bevisbyrden for forsøg på et seksuelt overgreb.

Flertallet lægger dog i den forbindelse vægt på, at en særskilt bestemmelse om grooming vil skulle omfatte de sager, hvor der ikke vurderes at være tilstrækkeligt bevis til at kunne dømme for forsøg på en nærmere konkretiseret forbrydelse. Hvis anklagemyndigheden ud fra det almindelige objektivitetsprincip vurderer, at der vil kunne ske domfældelse for forsøg på et seksuelt overgreb, vil anklagemyndigheden således fortsat skulle nedlægge påstand herom, eventuelt med en subsidiær påstand om, at der dømmes for overtrædelse af groomingbestemmelsen.

Det flertal i arbejdsgruppen, som anbefaler en særskilt kriminalisering af grooming, er delt på spørgsmålet om aldersgrænsen for, hvornår groomingbestemmelsen skal kunne finde anvendelse. Et flertal heraf anbefaler således en aldersgrænse på 15 år svarende til den seksuelle lavalder, mens et mindretal anbefaler en aldersgrænse på 18 år svarende til den almindelige myndighedsalder.

Det flertal, som anbefaler en aldersgrænse på 15 år, anfører bl.a., at det med en sådan aldersgrænse, som svarer til den seksuelle lavalder, anerkendes, at det er almindeligt forekommende, at unge mellem 15 og 17 år opbygger relationer til andre med henblik på ligeværdige og gensidigt ønskede seksuelle forhold – også undertiden med personer, der er væsentligt ældre end den unge. Flertallet peger endvidere på, at der også i de groomingbestemmelser, som findes i henholdsvis norsk, svensk og nederlandsk ret, er fastsat en aldersgrænse, som svarer til den seksuelle lavalder i det respektive land.

Det mindretal, som anbefaler en aldersgrænse på 18 år, anfører, at der er et væsentligt hensyn til også at beskytte 15-17-årige, som fortsat er under udvikling, uagtet at disse er seksuelt myndige, og at en

groomingbestemmelse derfor også bør omfatte situationer, hvor en gerningsperson udnytter sin modenhed over for en person, som er under den alder, hvor man i øvrigt anses for at være voksen.

2.1.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig flertallets overvejelser om behovet for en selvstændig kriminalisering af grooming.

For så vidt angår aldersgrænsen for, hvornår en groomingbestemmelse skal finde anvendelse, noterer Justitsministeriet sig, at der, som det fremgår af arbejdsgruppens rapport, både kan anføres argumenter, som taler for at fastsætte aldersgrænsen til 15 år, og argumenter, som taler for at fastsætte den til 18 år. Justitsministeriet noterer sig samtidig, at parterne bag aftalen af 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelse er enige om, at aldersgrænsen for, hvornår en person kan udsættes for grooming, bør fastsættes til 18 år.

I lyset heraf foreslås det, at aldersgrænsen fastsættes til 18 år.

Justitsministeriet bemærker samtidig, at det skal sikres, at bestemmelsen ikke kriminaliserer almindelig kontakt med unge over den seksuelle lavalder. Det indebærer bl.a., at der i sager, hvor den forurettede er over den seksuelle lavalder, i almindelighed vil skulle lægges større vægt på det manipulerende element end i sager, hvor den forurettede er under 15 år. Tilsvarende vil der også skulle stilles større krav til forskellen mellem gerningspersonen og den forurettede i forhold til alder, erfaring og udvikling.

Det bemærkes i øvrigt, at det i almindelighed vil være meget vanskeligt at bevise, at en person, der indgår i en flirtende eller seksuelt ladet kommunikation med en person over den seksuelle lavalder, gør det med den hensigt at udsætte modparten for en seksualforbrydelse.

Justitsministeriet noterer sig samtidig, at det ved aftalen af 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelse er forudsat, at anvendelsen af bestemmelsen skal evalueres, når bestemmelsen har været i kraft i 2 år.

Arbejdsgruppen har ikke forholdt sig til, om straffelovens almindelige regler om forældelse skal finde anvendelse i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om grooming. Straffelovens almindelige forældelsesregler vil føre til, at en overtrædelse af bestemmelsen vil forældes efter 5 år, som regnes fra det tidspunkt, hvor den strafbare handling er ophørt, idet det bemærkes, at der foreslås en strafferamme på 2 år.

Justitsministeriet finder, at en række forhold kan tale for at fravige disse regler og lade forældelsesfristen løbe fra et senere tidspunkt, hvis der er tale om en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om grooming, som er begået over for en forurettet under 15 år.

I sager om grooming vil der således ofte ikke være andre direkte vidner til forholdet end gerningspersonen og den forurettede selv, og forurettede vil, på grund af sin underlegenhed i forhold til og i nogle tilfælde afhængighed af gerningspersonen, kunne have meget svært ved at fortælle andre om den grooming, der har fundet sted. Hertil kommer, at det ligger i groomingens natur, som beskrevet nedenfor, at der sker en manipulation af den forurettede, som kan betyde, at den forurettede først på et senere tidspunkt bliver klar over, at den pågældende er blevet udsat for en krænkelse.

Disse hensyn gør sig efter Justitsministeriets opfattelse i særlig grad gældende for forurettede, som er under den seksuelle lavalder. Et barn under 15 år må således i almindelighed antages at have sværere ved at forstå, hvad der sker, og fortælle andre om den grooming, der har fundet sted, end en ung, som er over den seksuelle lavalder.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at forældelsesfristen for en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om grooming, som er begået mod et barn under 15 år, tidligst bør regnes fra den dag, den forurettede fylder 21 år. Hermed sidestilles sager om grooming med sager om blufærdighedskrænkelser for så vidt angår begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen. Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at der ved fravigelse af de almindelige forældelsesregler kan forekomme sager, hvor bevisbyrden er sværere at løfte, når gerningstidspunktet ligger adskillige år tilbage.

2.1.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i straffelovens § 231, hvorefter den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse, straffes for grooming med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en forudsætning for straf, at gerningspersonen opbygger en relation til en person under 18 år. Herved forstås, at der etableres en kontakt mellem parterne, som enten kan være personlig, skriftlig eller digital, og som udvikler sig over tid.

Opbygningen af en relation til barnet eller den unge vil typisk foregå i faser, hvor gerningspersonen gradvist forsøger at udvikle relationen, så barnet eller den unge anser gerningspersonen som en fortrolig og nær ven, og hvor gerningspersonen først senere i forløbet introducerer det seksuelle tema i relationen.

Kravet om, at der opbygges en relation til personen under 18 år, indebærer, at der som udgangspunkt vil skulle være tale om flere tilfælde af kontakt mellem gerningspersonen og personen under 18 år, for at bestemmelsen kan finde anvendelse. Enkeltstående tilfælde af kontakt med seksuelt indhold vil efter omstændighederne i stedet kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser.

Bestemmelsen vil dog også kunne finde anvendelse ved enkeltstående tilfælde af ikke-seksuel kontakt, hvis andre omstændigheder tilsiger, at kontakten sker med det formål at opbygge en relation, f.eks. hvor gerningspersonen sender én manipulerende besked til et barn under 15 år, og gerningspersonen i andre tilfælde af grooming har anvendt samme modus. Det forudsætter dog i alle tilfælde, at der kan føres bevis for et seksuelt forsæt.

Det er ikke afgørende for anvendelsen af den foreslåede bestemmelse, om gerningspersonen har taget initiativ til alle tilfælde af kontakt mellem parterne. Der kan således være tale om flere på hinanden følgende henvendelser fra barnet eller den unge til gerningspersonen, hvor relationsopbygningen fortsat vil være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Da børn under 15 år ikke kan samtykke til et seksuelt forhold, er barnets hensigter med kontakten uden betydning for, om gerningsindholdet er opfyldt. I forhold til børn under den seksuelle lavalder vil den foreslåede bestemmelse således omfatte tilfælde, hvor gerningspersonen får relationen mellem parterne til at udvikle sig i en seksuel retning, også selv om det måtte være barnet under 15 år, der har taget initiativ til at stille gerningspersonen spørgsmål med seksuelt indhold.

Unge, der er fyldt 15 år, er derimod seksuelt myndige og vil dermed også kunne indgå i frivillige seksuelle relationer med en person, der er ældre end dem selv. Der vil derfor i sager, hvor den forurettede er fyldt 15 år, skulle lægges vægt på, hvad forurettedes hensigt med kontakten er. Det forhold, at den forurettede har spillet en aktiv rolle i, at relationen har udviklet sig, vil dog ikke udelukke, at bestemmelsen efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse, f.eks. hvis gerningspersonen har udvist groft manipulerende adfærd, som har været bestemmende for, at forurettede er indgået i relationen.

Det vil være en betingelse, at opbygningen af relationen sker systematisk eller ved manipulation af personen under 18 år. Herved forstås, at gerningspersonen f.eks. kontakter flere børn og unge efter samme systematiske modus, f.eks. ved at tage kontakt gennem internettet, på bestemte sociale medier eller lignende, og/eller opbygger kontakten under falske forudsætninger med det formål at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse.

Et eksempel på manipulation vil kunne være, at gerningspersonen foregiver at være et barn på alder med det barn, der kommunikeres med, herunder ved direkte at omtale sin alder eller ved f.eks. at ændre sit sprogbrug for derved at kunne skabe en illusion hos barnet om, at de to er jævnaldrende. Et andet eksempel på manipulerende adfærd vil kunne være, at gerningspersonen foregiver at være fotograf eller personlig træner med det formål at få barnet eller den unge til at sende nøgenfotos eller lignende. Endelig vil det f.eks. kunne udgøre manipulation, hvis en gerningsperson gennem sit arbejde, f.eks. som butiksansat, opbygger en tæt relation til en familie med besøg i hjemmet og børnepasning med henblik på at udsætte børnene for en seksualforbrydelse.

Det vil desuden være en betingelse for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.

Herved skal forstås, at bestemmelsen alene finder anvendelse på tilfælde, hvor gerningspersonen er ældre end forurettede. Hvis parterne står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling, vil det efter omstændighederne kunne udelukke strafansvar.

Hvis forurettede er fyldt 15 år, vil der i almindelighed skulle stilles højere krav til forskellen mellem gerningspersonens og den forurettedes alder, erfaring og udvikling end i tilfælde, hvor den forurettede er under 15 år.

Det vil endvidere være en forudsætning for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at gerningspersonen ved opbygningen af relationen har forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. Ved seksualforbrydelse forstås en handling, som er strafbar efter en eller flere bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser. Forsættet behøver dog ikke at foreligge på det tidspunkt, hvor gerningspersonen først tager kontakt til barnet eller den unge, men vil også kunne opstå undervejs i opbygningen af relationen.

I forhold til straffelovens almindelige forsøgsregler indebærer bestemmelsen, at der vil skulle ses bort fra kravet til forsættets konkretisering. Det vil således alene være en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at gerningspersonen opbygger relationen med forsæt til at begå en handling, som er strafbar efter en eller flere bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser. Det vil derimod ikke være afgørende, om det kan konstateres, hvilken bestemmelse i straffelovens 24. kapitel, gerningspersonen havde forsæt til at overtræde.

Det foreslås, at groomingbestemmelsen omfattes af straffelovens § 228, hvorefter der kan straffes for overtrædelse af visse af straffelovens bestemmelser om seksualforbrydelser, selv om gerningspersonen alene har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes tilstand eller alder.

Den foreslåede ændring vil medføre, at overtrædelse af den foreslåede groomingbestemmelse, der som følge af gerningspersonens ukendskab til forurettedes alder ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig, kan straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningspersonen dog har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes alder.

Hvorvidt der foreligger fornøden tilregnelse til at overtræde den foreslåede groomingbestemmelse, herunder i forhold til forurettedes alder, må afgøres ud fra de konkrete omstændigheder i sagen.

Også her vil der skulle sondres mellem, om den person, der udsættes for grooming, er over eller under den seksuelle lavalder.

Hvis der er tale om et barn under 15 år, vil ethvert seksuelt forhold være strafbart, uanset om barnet er indforstået hermed eller ej. Der vil således her bl.a. kunne lægges vægt på, om gerningspersonen f.eks. har sendt beskeder til barnet med seksuelt indhold eller udtrykt et generelt ønske om på et tidspunkt at mødes fysisk eller virtuelt i en seksuel kontekst.

Det vil i den forbindelse kunne indgå i vurderingen, om der af gerningspersonens sprogbrug kan udledes seksuelle temaer, uden at det dermed kan konkretiseres, hvad han eller hun ønsker, at barnet skal foretage sig. Det vil efter omstændighederne også kunne indgå, om gerningspersonen har kontaktet flere børn på samme måde, evt. tidligere har begået overgreb mod et barn, eller har billeder med seksuelt indhold af børn på sine digitale enheder. Det vil endvidere kunne indgå i vurderingen, om gerningspersonen har foreslået, at barnet ikke må fortælle sine forældre eller andre om parternes relation.

Hvis der derimod er tale om en person, som er fyldt 15 år, er det ikke strafbart at indgå gensidigt ønskede seksuelle relationer med den pågældende. Det vil derfor i almindelighed være vanskeligt at bevise, at en person, der indgår i en flirtende eller seksuelt ladet kommunikation med en person, der er fyldt 15 år, gør det med den hensigt at udsætte modparten for en seksualforbrydelse.

Medmindre gerningspersonen udviser manipulerende adfærd af en vis grovhed eller tydeligt udnytter en betydelig forskel i alder, erfaring og udvikling, vil der således være en formodning for, at relationsopbygningen med en person over den seksuelle lavalder sker med det formål at indgå et gensidigt seksuelt forhold, som er baseret på frivillighed.

I forhold til personer, som er over den seksuelle lavalder, vil det således ikke være tilstrækkeligt, at gerningspersonen f.eks. lyver sig nogle få år yngre eller ældre eller pynter på sit cv for at fremstå mere attraktiv. Derimod vil der efter omstændighederne kunne foreligge fornødent forsæt til at overtræde den foreslåede bestemmelse, hvis gerningspersonen f.eks. foregiver at være fotograf og at kunne hjælpe den forurettede i gang med en modelkarriere med det formål at få den unge til at optræde nøgen, sende nøgenfotos eller lignende.

Den foreslåede groomingbestemmelse tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb. Tilfælde, der i dag kan straffes som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, eller § 222, herunder begge jf. § 225, vil således også fremover skulle straffes efter de pågældende bestemmelser, eventuelt i sammenstød med den foreslåede groomingbestemmelse.

Det ligger i groomingens natur, at der sker en manipulation af den forurettede, hvorfor barnet eller den unge ikke nødvendigvis selv vil være klar over, at den pågældende udsættes for en krænkelse, før potentielt længe efter, den har stået på. Der vil således kunne være tilfælde, hvor barnet eller den unge ikke selv oplever, at vedkommende har været udsat for en krænkelse. Dette vil imidlertid ikke være til hinder for straf efter den foreslåede bestemmelse.

Den foreslåede groomingbestemmelser strafferamme og -niveau bør afspejle, at seksualforbrydelser hører til blandt nogle af de mest alvorlige forbrydelser, og at der er et særligt beskyttelseshensyn, når sådanne forbrydelser begås mod børn og unge. Samtidig bør strafferammen være lavere end strafferammen for en fuldbyrdet seksualforbrydelse mod et barn eller en ung.

Det foreslås, at strafferammen fastsættes til bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det forudsættes, at straffen for førstegangstilfælde af overtrædelse af den foreslåede bestemmelse som udgangspunkt udmåles til omkring 30 dages ubetinget fængsel.

Der vil ved straffens udmåling bl.a. skulle lægges vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd, herunder om gerningspersonen af egen drift har stoppet groomingen.

Domstolene vil således undtagelsesvis, hvis gerningspersonens forhold og sagens omstændigheder i øvrigt tilsiger dette, kunne fravige udgangspunktet om, at der skal udmåles en ubetinget fængselsstraf, og i stedet fastsætte en betinget dom, eventuelt med vilkår om f.eks. sexologisk behandling, jf. reglerne om betinget fængsel i straffelovens 7. kapitel. Hvis der foreligger særligt formildende omstændigheder, f.eks. at gerningspersonen alene har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes alder, vil der endvidere kunne udmåles en bødestraf.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Med henblik på at evaluere anvendelsen af den nye bestemmelse om grooming vil Justitsministeriet, når bestemmelsen har været i kraft i to år, indhente oplysninger fra relevante myndigheder og interessenter om erfaringerne med bestemmelsen. Disse erfaringer vil kunne danne baggrund for overvejelser om et eventuelt behov for at præcisere eller ændre bestemmelsen.

Justitsministeriet forventer at oversende en redegørelse herom til Folketingets Retsudvalg inden udgangen af 2025.

Det foreslås endvidere, at der i straffelovens § 94, stk. 4, 1. pkt., indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming. Dette vil indebære, at forældelsesfristen for overtrædelse af den foreslåede groomingbestemmelse over for et barn under 15 år tidligst regnes fra den dag, den forurettede fylder 21 år.

Hermed sidestilles sager om grooming med sager om blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 for så vidt angår begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen.

2.2. Beskikkelse af bistandsadvokat og vederlagsfri rådgivning til ofre for grooming forud for eventuel politianmeldelse

2.2.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 741 a indeholder regler om beskikkelse af bistandsadvokater samt vederlagsfri vejledning forud for eventuel anmeldelse til politiet til forurettede i sager om bl.a. seksuelle overgreb.

Det følger af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, at i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste m.v.), § 119 b (angreb med genstand på personer i offentlig tjeneste), § 123 (vidnetrusler), § 210 (incest), §§ 216-223 (voldtægt m.v.), § 225, jf. §§ 216-223 (voldtægt m.v. ved andet seksuelt forhold end samleje), § 232 (blufærdighedskrænkelser), § 237, jf. § 21 (forsøg på manddrab), §§ 242-246 (stalking, psykisk vold og vold), § 249 (uagtsom legemsbeskadigelse), § 250 (hensættelse i hjælpeløs tilstand m.v.), § 252, stk. 2 (hensynsløs forvoldelse af fare for smitte med livstruende eller uhelbredelig sygdom), §§ 260-262 b (ulovlig tvang, frihedsberøvelse m.v.) eller § 288 (røveri), beskikkes retten en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det.

Det følger af retsplejelovens § 741 a, stk. 2, at i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 (incest), § 216 (voldtægt), § 222, stk. 2 (samleje med person under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed), eller § 223, stk. 1 (samleje med en person under 18 år, der er stedbarn, plejebarn eller betroet

den pågældende til undervisning eller opdragelse), skal beskikkelse ske, medmindre den pågældende efter at være vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det. Den forurettede skal have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring af forurettede, medmindre den pågældende efter at være blevet vejledt frabeder sig det. Det samme gælder i sager om overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1 (andet seksuelt forhold end samleje).

I sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 b, § 123, §§ 218-221, § 222, stk. 1, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288 kan beskikkelse af advokat dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 3, 1. pkt. Det samme gælder i sager om overtrædelse af straffelovens § 225, jf. §§ 218-221, § 222, stk. 1, eller § 223, stk. 2 (andet seksuelt forhold end samleje).

I sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232 har den forurettede ret til en vederlagsfri samtale med en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 4.

Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten efter anmodning beskikke en advokat for den forurettede, selv om lovovertrædelsen ikke er omfattet af stk. 1, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 5.

Hvis den forurettede ikke har fremsat begæring om beskikkelse af advokat, kan der efter politiets begæring beskikkes en advokat for den forurettede under efterforskningen. Det samme gælder, når der ikke sker beskikkelse efter § 741 a, stk. 2. Dette fremgår af § 741 a, stk. 7.

Retsplejelovens § 334 a indeholder regler om salær og eventuel godtgørelse til advokater, der vejleder forurettede i sager om seksuelle overgreb forud for eventuel anmeldelse til politiet.

Efter retsplejelovens § 334 a, stk. 1, tilkommer der den advokat, som forud for eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232, et salær og eventuel godtgørelse, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 4.

Det er i forarbejderne til retsplejelovens § 334 a forudsat, at samtalen mellem advokaten og den forurettede som udgangspunkt ikke overstiger en times varighed, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 32.

Retsplejelovens § 741 c indeholder regler om de beføjelser, som bistandsadvokaten har under sagen samt vederlagsfri vejledning efter en sags eller retshandlings afslutning til forurettede i sager om bl.a. seksuelle overgreb.

Det følger således af § 741 c, stk. 4, 3. pkt., at den forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232 har ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat efter sagens eller retshandlingens afslutning.

Ordningen indebærer, at forurettede i sager om seksuelle overgreb har ret til en opfølgende samtale med den beskikkede advokat i umiddelbar forlængelse af en domsafsigelse eller modtagelsen af en afgørelse fra anklagemyndigheden om påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721 eller tiltalefrafald efter § 722, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 34.

Advokaten kan under samtalen forklare forurettede om indholdet og udfaldet af afgørelsen eller dommen samt forurettedes muligheder og rettigheder, herunder om mulighederne for eventuelt at klage eller søge erstatning ved Erstatningsnævnet. Det er forudsat, at samtalen afholdes i umiddelbar forlængelse af, at

der er truffet afgørelse eller afsagt dom i sagen, og at samtalen ikke overstiger en times varighed, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 som fremsat, side 34.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det nærmere fremgår af pkt. 2.1.4. ovenfor, foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse om grooming som § 231 i straffeloven.

Justitsministeriet finder, at den nye bestemmelse om grooming bør omfattes af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, hvorefter retten beskikker en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det. Beskikkelse af en bistandsadvokat kan dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig, jf. § 741 a, stk. 3, 1. pkt. Hermed sidestilles sager om grooming med eksempelvis sager om blufærdighedskrænkelser for så vidt angår den forurettedes adgang til at få beskikket en bistandsadvokat.

Justitsministeriet finder endvidere, at forurettede i sager om grooming – i lighed med forurettede i andre sager om seksuelle overgreb – bør gives ret til en vederlagsfri samtale med en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet samt ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat efter sagens eller retshandlingens afslutning.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at de særlige forhold, som gør sig gældende i sager om andre seksuelle overgreb, også gør sig gældende i sager om grooming. Adgangen til at få vejledning fra en advokat forud for anmeldelse til politiet skal således ses i lyset af, at forurettede kan være tilbageholdende med at anmelde overgrebet til politiet, fordi overgrebet kan være forbundet med skyld og skam, og fordi forurettede måske tror, at overgrebet kunne være undgået, hvis vedkommende havde handlet på anden vis. Forurettede vil derudover kunne være i en tilstand af chok eller forvirring, som kan gøre det vanskeligt at overskue konsekvenserne ved at anmelde overgrebet til politiet.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 741 a, stk. 1, og stk. 3, 1. pkt., indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming.

De foreslåede udvidelser af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, og stk. 3, 1. pkt., vil indebære, at der efter begæring fra forurettede kan beskikkes en bistandsadvokat i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231. Retten vil dog kunne afslå at beskikke en bistandsadvokat, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig.

Med den foreslåede udvidelse af anvendelsesområdet for retsplejelovens bestemmelse om bistandsadvokater sikres der en retsstilling for forurettede i sager om grooming efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231, der svarer til retsstillingen for forurettede i sager om overtrædelser af bl.a. straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser.

Derudover foreslås det, at der i retsplejelovens § 741 a, stk. 4, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming.

Udvidelsen vil indebære, at forurettede i sager om grooming kan få vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet. Advokatens vejledning vil bl.a. kunne bestå i, at advokaten oplyser den forurettede om vedkommendes muligheder og rettigheder, samt hvordan sagen må forventes at forløbe, hvis der indgives anmeldelse til politiet. Advokaten vil også kunne ledsage den forurettede

til politiet eller vejlede om muligheden for at rette henvendelse til myndigheder og organisationer med kontakt til forurettede i sager om seksuelle overgreb.

Det foreslås i den forbindelse endvidere, at der i retsplejelovens § 334 a, stk. 1, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming.

Ændringen vil indebære, at den advokat, som forud for en eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i en sag om overtrædelse af den foreslåede groomingbestemmelse, får ret til salær og eventuel godtgørelse for udlæg, som advokaten med føje har haft i forbindelse med varetagelsen af hvervet, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 4.

Det foreslås endelig, at der i retsplejelovens § 741 c, stk. 4, 3. pkt., indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming.

Udvidelsen vil indebære, at den forurettede i sager om overtrædelse af den foreslåede groomingbestemmelse får ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat efter sagens eller retshandlingens afslutning. Forurettede får således ret til en opfølgende samtale i umiddelbar forlængelse af en domsafsigelse eller modtagelsen af en afgørelse fra anklagemyndigheden om påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721 eller tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722, hvor advokaten vil kunne forklare den forurettede om indholdet og udfaldet af afgørelsen eller dommen samt forurettedes muligheder og rettigheder.

2.3. Udvidelse af straffelovens § 225 til seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv

2.3.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 225 finder bestemmelserne i §§ 216-224 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

Det følger af straffelovens § 216, stk. 1, at den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år. Efter bestemmelsens stk. 2 straffes den, der har samleje med et barn under 12 år, for voldtægt med fængsel indtil 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.

En gerningsperson, der har tiltvunget sig samleje eller andet seksuelt forhold med den forurettede, kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, herunder jf. § 225. Det er ikke afgørende, hvordan gerningspersonen har tiltvunget sig samlejet, hvis forurettede ikke har afgivet gyldigt samtykke hertil. Dermed vil bestemmelsen efter omstændighederne kunne finde anvendelse, hvis gerningspersonen får forurettede til at deltage i samleje eller andet seksuelt forhold under trussel om udbredelse eller videredeling af billeder.

Gerningspersonen kan tillige, allerede før forurettede eventuelt har haft samleje eller andet seksuelt forhold med gerningspersonen for at undgå deling af billeder, efter omstændighederne straffes for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, evt. jf. § 225, jf. § 21.

Efter straffelovens § 218 straffes den, der ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering skaffer sig samleje med den pågældende, med fængsel indtil 4 år.

Efter straffelovens § 219 straffes med fængsel indtil 4 år den, der er 1) ansat ved kriminalforsorgen, og som har samleje med en person, der er optaget i en af kriminalforsorgens institutioner, og som er undergivet den pågældendes myndighed, 2) ansat ved politiet, og som har samleje med en person, der er frihedsberøvet og i politiets varetægt, eller 3) ansat ved eller tilsynsførende med døgninstitution eller

opholdssted for børn og unge, psykiatrisk afdeling, døgninstitution for personer med vidtgående psykiske handicap eller lignende institution, og som har samleje med nogen, der er optaget i institutionen.

Efter straffelovens § 220 straffes den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje med den pågældende, med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 18 år, med fængsel indtil 4 år.

Det følger af straffelovens § 221, at den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningsmanden med en anden, straffes med fængsel indtil 4 år.

Efter straffelovens § 222, stk. 1, straffes den, der har samleje med et barn under 15 år, med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2.

Efter straffelovens § 223, stk. 1, straffes den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, med fængsel indtil 4 år. Efter stk. 2 anses med samme straf den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

Det følger af straffelovens § 224, stk. 1, at den, der medvirker til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en kunde, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år. Efter stk. 2 straffes den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Mens bestemmelserne i straffelovens §§ 216-224 alene finder direkte anvendelse, når der er tale om samleje (analt eller vaginalt), udvider straffelovens § 225 bestemmelseernes anvendelsesområde til også at omfatte andet seksuelt forhold end samleje.

Bestemmelsen i § 225 fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 633 af 12. juni 2013. Ændringen af bestemmelsens ordlyd fra »kønslig omgængelse« til »andet seksuelt forhold« var alene udtryk for en sproglig modernisering, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 57.

Det lægges således til grund, at »seksuelt forhold« er en videreførelse af »kønslig omgængelse«. Andet seksuelt forhold end samleje omfatter dermed handlinger, der har en samlejelignende karakter, fungerer som surrogat for samleje eller i øvrigt i forhold til den krænkede eller misbrugte part rummer et seksualovergreb, der nærmer sig til samleje. Der skal normalt være tale om direkte berøring mellem i hvert fald den enes kønsdel og den andens legeme, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 11.

Som eksempler på andet seksuelt forhold end samleje kan nævnes oralt samleje, kys m.v. på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skeden og manipulation af lem, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 11.

Berøring af nøgne kønsdele med hånden uden manipulation eller indtrængen antages i almindelighed at ligge under grænsen for seksuelt forhold, jf. bl.a. Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 757 ff.

I forarbejderne til straffelovens § 225, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 438, er det forudsat, at indføring af genstande i eller stimulering af egne kønsdele under tvang ikke er omfattet af denne bestemmelse, der forudsætter fysisk kontakt mellem to personer, og at sådanne forhold derfor i stedet er at anse for blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232. Efter § 232 straffes den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Der vil efter omstændighederne kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 260 om ulovlig tvang sammen med straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser i tilfælde, hvor gerningspersonen har tvunget forurettede til at foretage seksuelle handlinger på sig selv.

2.3.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelser overvejelser

Arbejdsgruppen om digitale krænkelser bemærker, at der med den teknologiske udvikling er sket en væsentlig ændring i, hvordan bl.a. børn og unge opbygger og udvikler relationer. Det betyder samtidig, at seksuelle krænkelser har ændret karakter. Det er således et relativt nyt problem, at særligt unge mennesker tvinges til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, undertiden under trussel om, at gerningspersonen ellers vil offentliggøre billeder m.v. af privat karakter, såkaldt »sextortion«.

Som nævnt i pkt. 2.3.1 om gældende ret vil en gerningsperson, der har tiltvunget sig samleje eller andet seksuelt forhold med den forurettede, efter omstændighederne kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, herunder jf. § 225, når gerningspersonen får forurettede til at deltage i samleje eller andet seksuelt forhold under trussel om udbredelse eller videredeling af billeder. Gerningspersonen vil desuden, allerede før forurettede eventuelt har haft samleje eller andet seksuelt forhold med gerningspersonen for at undgå deling af billederne, efter omstændighederne kunne straffes for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, evt. jf. § 225, jf. § 21.

Arbejdsgruppen om digitale krænkelser har peget på, at der i visse sager, hvor en person er blevet tvunget til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, f.eks. ved at gerningspersonen har instrueret forurettede heri gennem videochat, er dømt for overtrædelse af straffelovens § 216 om voldtægt eller § 222 om samleje med et barn under 15 år, jf. § 225, mens der i andre sager er dømt for overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og § 260 om ulovlig tvang.

Som nævnt i pkt. 2.3.1 om gældende ret er det imidlertid forudsat i forarbejderne til straffelovens § 225, at indføring af genstande i eller stimulering af egne kønsdele under tvang ikke er omfattet af § 225, der forudsætter fysisk kontakt mellem to personer, og at sådanne forhold derfor i stedet er at anse for blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232.

Gerningspersonen kan således i stedet efter omstændighederne straffes for overtrædelse af straffelovens § 260 om ulovlig tvang sammen med straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser i tilfælde, hvor gerningspersonen har tvunget forurettede til at foretage seksuelle handlinger på sig selv. Det er f.eks. relevant i sextortion-tilfælde, hvis forurettede tvinges til at fotografere eller filme sådanne handlinger og sende materialet til gerningspersonen.

Arbejdsgruppen har endvidere noteret sig, at Straffelovrådet i betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, side 164-165, har anført, at den teknologiske udvikling må give anledning til overvejelser om, hvorvidt straffelovens § 232 sammen med straffelovens § 260 yder et tilstrækkeligt strafferetligt værn mod tilfælde, hvor en person tvinger en anden til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, og – hvis det ikke er tilfældet – om straffelovens § 225 bør ændres, således at sådanne forhold straffes efter denne bestemmelse.

Straffelovrådet har i den forbindelse henvist til, at det kan synes som en urimelig forskel, hvis de samme seksuelle handlinger, som en forurettet ufrivilligt udsættes for f.eks. gennem ulovlig tvang, bedømmes som medvirken til voldtægt, hvis det foregår mellem to forurettede, der begge tvinges til at deltage, mens det alene bedømmes som blufærdighedskrænkelser, hvis én forurettet tvinges til at udføre handlingerne mod sig selv.

Arbejdsgruppen om digitale krænkelser har på den baggrund anbefalet, at et forhold, hvor en person

tvinges til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, fremover henføres under straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold end samleje, frem for under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser.

Arbejdsgruppen lægger i den forbindelse bl.a. vægt på, at det i højere grad vil sende et signal om overgrebets alvor, hvis det henføres under bestemmelserne om andet seksuelt forhold end samleje. Bl.a. i lyset af den teknologiske udvikling er der således efter arbejdsgruppens vurdering behov for at ændre straffelovens § 225, så tilfælde, hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, fremover vil skulle bedømmes som et seksuelt overgreb på samme måde som overgreb, der udføres fysisk af en anden person.

2.3.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen om digitale krænkelser i, at straffelovens § 225 bør ændres, så tilfælde, hvor gerningspersonen under samme omstændigheder som i bestemmelserne i §§ 216-224 formår den forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, fremover vil kunne straffes efter §§ 216-224, jf. § 225.

Dette vil bl.a. omfatte tilfælde af sextortion, hvor gerningspersonen under trussel om at dele nøgenbilleder eller materiale af seksuel karakter af forurettede får den forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

Det foreslås på den baggrund, at straffelovens § 225 ændres, så det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at den også omfatter tilfælde, hvor gerningspersonen formår den forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

Forslaget indebærer, at de handlinger, der efter gældende praksis er omfattet af § 225, hvis gerningspersonen eller andre udfører dem på den forurettede, under visse omstændigheder også vil være omfattet af bestemmelsen, hvis forurettede udfører handlingerne på sig selv. Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af anvendelsesområdet for straffelovens § 225.

Som et eksempel på tilfælde, der efter omstændighederne fremover vil kunne være omfattet af § 225, kan nævnes, at gerningspersonen, f.eks. under trussel om at udbrede nøgenbilleder af forurettede, formår forurettede til at indføre fingre eller genstande i egen kønsdel eller endetarm eller foretage manipulation af lem.

Bestemmelsen vil finde anvendelse, uanset om gerningspersonen befinder sig i samme fysiske rum som forurettede eller f.eks. instruerer forurettede i at udføre de pågældende handlinger via videochat.

Det vil være en betingelse, at gerningspersonen har formået den forurettede til at udføre en handling omfattet af straffelovens §§ 216-224 på sig selv. Betingelsen skal ses i sammenhæng med de almindelige krav til gerningsindholdet i straffelovens §§ 216-224, der tillige vil skulle være opfyldt. Kravene til gerningspersonens handlinger vil endvidere afhænge af gerningsindholdet i den bestemmelse, der henvises til.

Betingelsen om, at gerningspersonen skal formå forurettede til at udføre den pågældende handling, har til formål at udelukke tilfælde, hvor forurettede på eget initiativ uden nogen form for direkte eller indirekte påvirkning fra en anden person udfører den seksuelle handling på sig selv i overværelse af den anden person. Med betingelsen understreges det således, at der skal være en vis kausalitet mellem gerningspersonens involvering og de handlinger, som den forurettede udfører.

Af bl.a. bevismæssige hensyn vil anvendelse af den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225 som

det klare udgangspunkt forudsætte, at gerningspersonen overværer eller modtager et foto, en video eller lignende af den seksuelle handling.

Forholdet vil skulle henføres under den relevante bestemmelse, hvis det er begået under de omstændigheder, som bestemmelsen i øvrigt betinger. Det betyder eksempelvis, at hvis gerningspersonen formår en forurettet, som er 15 år eller ældre, til at indføre genstande i egen kønsdel eller endetarm eller foretage manipulation af lem, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Hvis forurettede er under 15 år, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 222, jf. § 225, og hvis den forurettede er under 18 år og gerningspersonens plejebarn, elev eller lignende, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 223, stk. 1, jf. § 225.

Tvinger gerningspersonen forurettede til at udføre mindre grove handlinger på sig selv, f.eks. berøre egne bryster, vil forholdet efter omstændighederne kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og § 260 om ulovlig tvang.

Det forhold, at det er forurettede, som har begået den pågældende handling på sig selv, vil ikke i sig selv kunne begrunde en lavere strafudmåling sammenlignet med tilfælde, hvor gerningspersonen har udført handlingerne på forurettede. Fastsættelsen af straffen vil dog fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen. Ved strafudmålingen vil domstolene skulle lægge vægt på de samme omstændigheder, som i øvrigt gælder for udmåling af straf for seksualforbrydelser.

2.4. Blufærdighedskrænkelser af personer under 18 år, som gerningspersonen er betroet til undervisning, opdragelse m.v.

2.4.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 223, stk. 1, straffes den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, med fængsel indtil 4 år. Bestemmelsen finder anvendelse, uanset om der måtte være givet samtykke fra personen under 18 år.

Efter straffelovens § 225 finder § 223 også anvendelse på andet seksuelt forhold end samleje. Bestemmelsen i straffelovens § 223, stk. 1, finder derimod ikke anvendelse ved blufærdighedskrænkelser.

Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes efter straffelovens § 232, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Efter bestemmelsens stk. 2 skal der ved fastsættelse af straffen lægges vægt på den særlige krænkelser, der er forbundet med lovovertrædelsen.

Bestemmelsen om blufærdighedskrænkelser fungerer i realiteten som en generalklausul, der kan bringes i anvendelse på enhver seksuel handling af en vis grovere karakter, som ikke er omfattet af de øvrige bestemmelser i straffelovens 24. kapitel, men som dog af domstolene findes at burde kunne mødes med straf, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 27.

I forarbejderne til bestemmelsen antages det, at videregivelse af oplysninger af seksuel karakter om nogen til andre i sig selv kan udgøre en blufærdighedskrænkelser, forudsat at forholdet har den grovhed, som kræves for anvendelsen af straffelovens § 232, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 27. Har en person sendt beskeder eller billeder med seksuelt indhold til et barn, vil situationen dermed efter omstændighederne kunne være omfattet.

Som anført ovenfor under pkt. 2.3.1 er det antaget, at berøring af nøgne kønsdele med hånden uden

manipulation eller indtrængen i almindelighed vil ligge under grænsen for seksuelt forhold, jf. bl.a. Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 757 ff. Disse forhold vil i stedet efter omstændighederne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser.

2.4.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelseres overvejelser

Arbejdsgruppen om digitale krænkelser bemærker, at der efter straffelovens § 223, stk. 1, gælder en særlig beskyttelse af personer under 18 år mod seksuelle overgreb begået af bl.a. sted- eller plejeforældre, skolelærere m.v. Efter bestemmelsen, herunder jf. § 225, gælder der således et absolut forbud mod at have samleje eller andet seksuelt forhold med en person under 18 år, som man er betroet til undervisning, opdragelse m.v., uanset om den unge samtykker i forholdet. Det skyldes bl.a., at den unge kan være særligt sårbar over for personer, der har en sådan opdragende funktion for dem, og derfor kan den voksne have en særlig adgang til at påvirke den unge i seksuel retning.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at risikoen for, at den unge udsættes for handlinger, som er omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser, er den samme som risikoen for, at gerningspersonen udnytter sin position til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med den unge.

På den baggrund anbefaler arbejdsgruppen, at straffelovens § 223, stk. 1, udvides til også at omfatte blufærdighedskrænkelser.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser fungerer som en form for generalklausul, som har til formål at omfatte tilfælde af seksuelle krænkelser, som ikke er omfattet af andre bestemmelser i straffelovens 24. kapitel. En henvisning til blufærdighedskrænkelser i straffelovens § 223, stk. 1, vil derfor indebære, at barren for, hvad der er strafbar adfærd efter bestemmelsen, vil blive sat relativt lavt.

Det er imidlertid arbejdsgruppens opfattelse, at straffelovens § 223, stk. 1, er udtryk for, at der i relationer mellem f.eks. plejeforældre og -børn, skolelærere og elever og lignende per definition er ulighed i magtforholdet. Det betyder efter arbejdsgruppens opfattelse også, at en person under 18 år, som er i en sådan ulige relation til en anden, ikke bør kunne samtykke til handlinger omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser med diskulperende virkning.

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Justitsministeriet tilslutter sig arbejdsgruppen om digitale krænkelseres overvejelser.

Det foreslås, at blufærdighedskrænkelser tilføjes til straffelovens § 223, stk. 1.

Den foreslåede ændring vil indebære, at anvendelsesområdet for bestemmelsen udvides til også at omfatte blufærdighedskrænkelser. Adfærd, der udgør en overtrædelse af straffelovens § 232, vil dermed fremover skulle straffes efter § 223, stk. 1, hvis gerningspersonens og forurettedes relation er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Den foreslåede ændring indebærer, at en person under 18 år ikke vil kunne give diskulperende samtykke til adfærden, hvis gerningspersonen er den pågældendes sted- eller plejeforælder, eller hvis forurettede er betroet gerningspersonen til undervisning eller opdragelse. Strafansvaret vil dermed være uafhængigt af, hvordan forurettede forholder sig til de pågældende handlinger, og det vil således f.eks. ikke have betydning for strafansvaret, om den blufærdighedskrænkende adfærd sker på den unges opfordring.

Der er ikke med lovforslaget tilsigtet nogen ændringer i den personkreds, som i dag er omfattet af straffelovens § 223, stk. 1.

Det betyder, at en plejeforælder, skolelærer, håndboldtræner m.v., som sender sms-beskeder med seksuelt indhold til en elev, der ikke er fyldt 18 år, vil kunne ifalde strafansvar efter § 223, stk. 1. Det samme vil gøre sig gældende for andre handlinger omfattet af § 232, f.eks. berøringer, der ikke er omfattet af straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold end samleje, blottelse af kønsorganer o.l.

Er der tale om blufærdighedskrænkelser, vil anvendelse af bestemmelsen i § 223, stk. 1, være betinget af, at handlingen har relation til seksuelle forhold og er af en vis grovhed. Hvorvidt der er tale om en strafbar blufærdighedskrænkelser i bestemmelsens forstand beror på de nærmere omstændigheder, herunder karakteren af forholdet mellem de involverede personer.

Som eksempel på adfærd, der i almindelighed vil falde uden for anvendelsesområdet, kan nævnes en sted- eller plejeforælders omfavnelser og kys af et sted- eller plejebarn, hvis omstændighederne i øvrigt taler for, at adfærden er et udtryk for almindelig omsorg for barnet eller den unge. Ligeledes vil berøringer som led i en pædagogs eller lærers almindelige omsorg for et mindre barn, f.eks. et kram, et kys på panden eller det, at en pædagog tager barnet op på sit skød i forbindelse med trøst, i almindelighed skulle anses som berettiget adfærd, der ikke er omfattet af bestemmelsen.

Det foreslås samtidig at udvide strafferammen i straffelovens § 223 til også at omfatte bødestraf, så strafferammen fremover bliver bøde eller fængsel indtil 4 år. Dette skal ses i sammenhæng med, at barren for, hvad der er strafbar adfærd efter bestemmelsen, som anført ovenfor vil blive sat relativt lavt, og at strafferammen for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, stk. 1, også indeholder bødestraf.

Det forudsættes dog, at straffen for førstegangstilfælde af overtrædelse af den foreslåede udvidelse af § 223 til også at omfatte blufærdighedskrænkelser som udgangspunkt bør være ubetinget fængsel. Der vil ved straffens udmåling bl.a. skulle lægges vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd.

Domstolene vil undtagelsesvis, hvis gerningspersonens forhold og sagens omstændigheder i øvrigt tilsiger dette, kunne fravige udgangspunktet om, at der skal udmåles en ubetinget fængselsstraf, og i stedet fastsætte en betinget dom, eventuelt med vilkår om f.eks. sexologisk behandling, jf. reglerne om betinget fængsel i straffelovens 7. kapitel, eller bøde.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Der er ikke med den foreslåede ændring tilsigtet ændringer af det gældende straffniveau for overtrædelse af den nuværende § 223.

2.5. Modernisering af straffelovens §§ 226, 227, 235, 262 a og 262 b

2.5.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 226, straffes den, der optager pornografiske fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Bestemmelsens ordlyd blev senest ændret ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, hvor »pornografiske« erstattede

tede »utugtige« som led i en sproglig modernisering af bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 57. Det fremgår endvidere, at der ikke var tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens gerningsindhold.

Det lægges til grund, at forståelsen af »pornografiske« fotografier m.v. er en videreførelse af »utugtige« fotografier m.v. Ved pornografiske fotografier, film eller lignende forstås således billedoptagelser, hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Lydoptagelser og tegninger falder uden for bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 20.

Efter straffelovens § 227, stk. 1, straffes den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, med bøde eller fængsel indtil 6 år. Efter stk. 2 straffes den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Bestemmelsens ordlyd blev ændret ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, hvor »pornografisk« erstattede »utugtig« som led i en sproglig modernisering, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 57. Det fremgår endvidere, at der med den sproglige modernisering ikke er tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens gerningsindhold.

Det lægges til grund, at forståelsen af »pornografisk optræden« er en videreførelse af »utugtig optræden«. Pornografisk optræden omfatter således en række forskellige former for optræden af seksuel karakter, herunder tilfælde, hvor den pågældende optræder med striptease eller andre former for nøgends, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 21.

Efter straffelovens § 235, stk. 1, straffes den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Efter § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Ifølge § 235, stk. 3, gælder dette dog ikke besiddelse af fotografier, film eller lignende af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

Bestemmelsens ordlyd blev ændret ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, hvor »pornografiske« erstattede »utugtige« som led i en sproglig modernisering, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 62. Der var med moderniseringen ikke tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens gerningsindhold.

Det lægges til grund, at forståelsen af »pornografiske« fotografier eller film, andre pornografisk visuelle gengivelser eller lignende er en videreførelse af »utugtige« fotografier, film eller lignende. Ved pornografiske fotografier, film eller lignende forstås billedoptagelser, hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Lydoptagelser og

tegninger falder uden for bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 36.

Ved andre pornografiske visuelle gengivelser forstås navnlig computergenerede billeder, der ikke afbilder en virkelig person under 18 år, men bortset fra det fiktive har fuld lighed med et fotografi. Den fiktive fremstilling skal således fremtræde på tilnærmelsesvis samme måde som fotografier og lignende, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 36.

Det fremgår af straffelovens § 262 a, stk. 1, at for menneskehandel straffes med fængsel indtil 10 år den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt 1) ulovlig tvang efter § 260, 2) frihedsberøvelse efter § 261, 3) trusler efter § 266, 4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller 5) anden utilbørlig fremgangsmåde med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer.

Efter § 262 a, stk. 2, straffes på samme måde den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.

Ved lov nr. 633 af 12. juni 2013 blev straffelovens § 262 a om menneskehandel moderniseret sprogligt, så »kønslig usædelighed« blev ændret til »prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden«. Der var ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 69.

Med »prostitution« menes seksuelt forhold til en kunde mod betaling eller løfte om betaling. »Optagelse af pornografiske fotografier eller film« skal forstås på samme måde som »optagelse af pornografiske fotografier, film eller lignende« i straffelovens § 226, uanset at »eller lignende« ikke er medtaget i § 262 a. »Forestilling med pornografisk optræden« skal forstås på samme måde som det tilsvarende udtryk i § 227, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 69.

Det fremgår af straffelovens § 262 b, at for menneskeudnyttelse straffes med fængsel indtil 6 år den, der ved udnyttelse af en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager vedkommende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. På samme måde straffes den, der under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film eller forestilling med pornografisk optræden.

Ifølge forarbejderne til bestemmelsen forstås begreberne »optagelse af pornografiske fotografier eller film« og »forestilling med pornografisk optræden« på samme måde som »optagelse af pornografiske fotografier, film eller lignende« i straffelovens § 226, uanset at »eller lignende« ikke er medtaget i § 262 b, og som »forestilling med pornografisk optræden« i straffelovens § 227, jf. Folketingstidende 2021-22, tillæg B, betænkning over L 111, side 3.

2.5.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelsers overvejelser

Arbejdsgruppen om digitale krænkelse peger på, at der de senere år internationalt har været stigende fokus på anvendelsen af begrebet »børnepornografi«.

Betegnelsen »pornografisk« anvendes om film, billeder eller andre fremstillinger, der har til formål at virke seksuelt ophidsende på tilskueren.

I betegnelsen synes dog også at ligge en forudsætning om, at der i almindelighed er tale om materiale med voksne, der frivilligt medvirker i seksuelle fotografier, film eller lignende for at udbrede dette til offentligheden.

Ved at anvende betegnelsen »pornografisk« er der efter arbejdsgruppens opfattelse en risiko for at bagatellisere alvoren af det pågældende materiale, der kan være bevis på seksuelle overgreb mod børn og/eller seksualisering af børn. Betegnelsen »pornografisk« kan desuden være med til at insinuere, at de seksuelle overgreb er sket efter barnets samtykke, og at der dermed er tale om legitimt seksuelt materiale.

Arbejdsgruppen bemærker endvidere, at betegnelsen »seksuelt overgrebsmateriale med børn« i stigende grad anvendes til at beskrive seksuelle repræsentationer af børn.

En ændring af terminologien i lovgivningen vil desuden kunne have en effekt på, hvordan fænomenet betegnes i andre sammenhænge. Betegnelsen »børnepornografi« anvendes ikke i straffeloven, men dog betegnes det som »pornografi« og i sammenhæng med personer under 18 år.

Arbejdsgruppen bemærker, at hvis der er tale om billeder, film m.v., der forestiller et barn under 15 år, vil der per definition være tale om overgrebsmateriale, da barnet ikke gyldigt kan samtykke til den seksuelle handling.

Arbejdsgruppen er dog opmærksom på, at bestemmelserne også omfatter udbredelse, besiddelse m.v. af materiale, der forestiller personer, som er fyldt 15 år, men er under 18 år. Er der f.eks. tale om billeder af en person, der er fyldt 15 år, og som frivilligt deltager i samleje, kan betegnelsen »overgrebsmateriale« således være misvisende, da materialet ikke nødvendigvis i sig selv forestiller et overgreb.

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at terminologien bør illustrere, at bestemmelserne i §§ 226, 227 og 235 både omfatter seksuelt overgrebsmateriale og andet seksuelt materiale, der forestiller en person, der er under 18 år, men over den seksuelle lavalder.

Arbejdsgruppen anbefaler således, at straffelovens §§ 226, 227 og 235 ændres, så »pornografiske« udgår, og at det i stedet kommer til at fremgå af bestemmelsernes ordlyd, at der er tale om materiale med seksuelt indhold.

Arbejdsgruppen bemærker i den forbindelse, at den terminologiske forskel på materiale, der forestiller personer under henholdsvis 18 og 15 år, bør fremgå tydeligt af bemærkningerne til bestemmelserne. Det bør således i bemærkningerne præciseres, at hvis der er tale om materiale omfattet af bestemmelserne, som forestiller et barn under 15 år, vil der under alle omstændigheder være tale om overgrebsmateriale, mens dette ikke nødvendigvis vil være tilfældet, hvis materialet forestiller en person, der er fyldt 15 år.

2.5.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet tilslutter sig overvejelserne fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser.

Derudover finder Justitsministeriet, at det på tilsvarende måde er uhensigtsmæssigt at anvende begrebet »pornografisk« i relation til seksuelt materiale m.v., der er fremkommet i forbindelse med menneskehandel efter straffelovens § 262 a eller menneskeudnyttelse efter § 262 b. Det må således formodes, at de medvirkende ofte ikke har deltaget frivilligt i optagelse m.v. af det seksuelle materiale, og der kan således også i disse tilfælde være grund til at sondre mellem seksuelt materiale og pornografi, som forestiller personer, der har samtykket i deltagelsen.

2.5.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at straffelovens § 226 (optagelse af pornografisk materiale af en person under 18 år), § 227 (medvirken til pornografisk forestilling med en person under 18 år), § 235 (besiddelse og udbredelse af pornografisk materiale af en person under 18 år), § 262 a (menneskehandel) og § 262 b (menneskeudnyttelse) ændres således, at »pornografiske« udgår, og det i stedet fremgår af bestemmelse-ernes ordlyd, at der er tale om materiale med seksuelt indhold.

De foreslåede ændringer af ordlyden af bestemmelserne skal understrege, at materiale, der er omfattet af bestemmelserne, ikke er at forveksle med pornografiske film, billeder m.v., der forestiller voksne, som har samtykket i deltagelsen.

Det præciseres i den forbindelse, at der, hvis der er tale om materiale omfattet af § 235, som forestiller et barn under 15 år, under alle omstændigheder vil være tale om seksuelt overgrebsmateriale. Hvis materialet forestiller en person, der er fyldt 15 år, vil materialet derimod ikke nødvendigvis kunne karakteriseres som »overgrebsmateriale«, idet en person, der er fyldt 15 år, vil kunne have givet gyldigt samtykke til at medvirke.

Sondringen mellem seksuelt overgrebsmateriale og materiale med seksuelt indhold vil tilsvarende skulle anvendes i forbindelse med §§ 226, 227, 262 a og 262 b.

Der er med forslaget ikke tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsernes gerningsindhold.

2.6. Sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt

2.6.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 216, stk. 1, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri.

Straffelovens § 216, stk. 1, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 2208 af 29. december 2020. Det fremgår bl.a. af forarbejderne til bestemmelsen, at et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Samtykke kan komme til udtryk gennem ord eller handling. Der stilles ikke krav om, at samtykke skal være udtrykt direkte eller i øvrigt på nogen bestemt måde. Samtykke efter voldtægtsbestemmelsen skal således vurderes uformaliseret og ud fra en konkret og samlet vurdering. Det afgørende er, om personen har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samlejet, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 14 og 15.

Desuden fremgår det af forarbejderne, at et samtykke – navnlig ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn – må vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i samlejet, herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning.

Dette indebærer efter forarbejderne, at det forhold, at en person ikke har haft fuld viden om eller indsigt i en række forhold, der kan have haft betydning for, at vedkommende valgte at deltage i samlejet, ikke udelukker, at der er samtykket i samlejet. Det fremgår i den forbindelse, at i de tilfælde, hvor en person f.eks. er blevet »snydt« til samleje gennem usande påstande om, at den anden person var en berømt person eller havde en særlig alder, status, beskæftigelse eller lignende, må samlejet anses for gennemført med samtykke. Er der tale om tilsnigelse af samleje med en person, som forveksler gerningspersonen med en anden, vil forholdet dog kunne være strafbart efter straffelovens § 221.

Straffen for voldtægt i mildere tilfælde, f.eks. i visse passivitetssituationer, forudsættes som udgangspunkt fastsat til fængsel i 1 år og 2 måneder. I atter mildere tilfælde vil der kunne være grundlag for at udmåle en straf under dette niveau, f.eks. hvor parterne har indledt et frivilligt samleje eller et samleje med samtykke, og hvor den ene part undervejs fortryder og siger fra, hvorefter gerningspersonen alligevel fortsætter samlejet, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 15.

Straffelovens § 216, stk. 3, indeholder en skærpet strafferamme, hvorefter straffen for voldtægt efter stk. 1 kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Som eksempel på, hvornår den skærpede strafferamme finder anvendelse, kan fra retspraksis nævnes Højesterets dom af 19. december 1984 (trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1985, side 150), hvor en person blev fundet skyldig i voldtægt og forsøg herpå af særlig farlig karakter og under særligt skærpende omstændigheder ved bl.a. at have presset en kniv mod den forurettedes hals.

Efter straffelovens § 221 straffes den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, med fængsel indtil 4 år.

Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor forurettede forveksler gerningspersonen med en anden, hvilket f.eks. kan ske, hvis forurettede tager fejl af, hvilken person forurettede er sammen med. Anvendelse af anden form for svig er derimod ikke omfattet af § 221. Det forhold, at gerningspersonen f.eks. opnår samleje ved at lyve om sin identitet eller ved at foregive at være velhavende eller kendt, er dermed ikke strafbart efter bestemmelsen, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, side 43.

Subjektivt kræves det, at gerningspersonen har handlet med forsæt til at udnytte den bestemmende vildfarelse hos forurettede om, at gerningspersonen er en anden.

For tilsnigelse af samleje ses straffen i praksis at blive udmålt til fængsel mellem 60 dage og 6 måneder. Den lave ende af spektret ses at være blevet anvendt i sager om andet seksuelt forhold end samleje ved tilsnigelse efter straffelovens § 225, mens den øvre ende af spektret ses anvendt ved tilsnigelse af fuldblyndet samleje, herunder hvor der foreligger skærpende omstændigheder.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Straffelovens § 221 blev opretholdt uændret i forbindelse med indførelsen af den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse. Baggrunden var bl.a., at Straffelovrådet fandt, at tilsnigelse af samleje med en person, som forveksler gerningspersonen med en anden, ikke nødvendigvis ville være udtryk for, at samlejet var ufrivilligt eller gennemført uden samtykke.

Som forarbejderne til den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse er affattet, er det i dag sådan, at der skal straffes for tilsnigelse af samleje (og ikke voldtægt), når den forurettede objektivt ud fra oplysningerne om personens adfærd umiddelbart i sammenhæng med og på tidspunktet for samlejet må anses for at samtykke til samlejet, dog i den tro at samlejet sker med en anden fysisk person.

Tilsnigelse af samleje er kendetegnet ved, at gerningspersonen udnytter forurettedes vildfarelse om, at gerningspersonen er en anden. Tilsnigelse af samleje kan dermed opfattes som at være i modstrid med hensigten med den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, hvorefter en person skal have mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samleje, idet gerningspersonen ved tilsnigelse fratager den forurettede muligheden for selv at bestemme, hvem vedkommende vil have samleje med. Tilsnigelse af samleje udgør dermed en grov krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret, der kan sidestilles med visse typer af voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse. Udover samtykke til selve samlejet, bør

der således også stilles krav om samtykke til samleje med den person, det foregår med, hvis der ikke skal straffes for voldtægt.

På den baggrund finder Justitsministeriet, at tilsnigelse af samleje fremover bør sidestilles med voldtægt.

Som det fremgår ovenfor, er der i dag en betydelig forskel på straffen for henholdsvis mildere tilfælde af voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse og tilsnigelse af samleje. Straffen for voldtægt i visse passivitetstilfælde efter den samtykkebaserede bestemmelse forudsættes således som udgangspunkt fastsat til fængsel i 1 år og 2 måneder og i mildere tilfælde til en straf under dette niveau. Straffen for et grovere tilfælde af tilsnigelse af samleje ses at blive fastsat til omkring 6 måneders fængsel, jf. bl.a. Vestre Landsrets dom af 10. november 2021 (trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2022, side 307).

Justitsministeriet finder, at det nuværende straffniveau for tilsnigelse af samleje ikke afspejler den krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret, som tilsnigelse af samleje udgør. Der er derfor efter Justitsministeriets vurdering behov for en markant skærpelse af straffen for tilsnigelse af samleje. Justitsministeriet finder i den forbindelse, at straffen for tilsnigelse af samleje bør skærpes til det dobbelte i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene i sådanne sager. Det vil indebære, at straffen for de grovere tilfælde af tilsnigelse af samleje sidestilles med straffniveauet for de mildere tilfælde af voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse.

Som det fremgår ovenfor, indeholder straffelovens § 216, stk. 3, en forhøjet strafferamme på fængsel i 12 år for voldtægt, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Det er Justitsministeriets vurdering, at der ikke er grundlag for, at tilsnigelse af samleje skal kunne henføres under den forhøjede strafferamme, idet tilsnigelse af samleje, hvor der således ikke er tale om voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse, per definition ikke vil have en særlig farlig karakter eller i øvrigt blive begået under særligt skærpende omstændigheder.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der tilføjes et nyt punktum i straffelovens § 216, stk. 1, hvorefter den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, på samme måde som efter den samtykkebaserede bestemmelse straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at tilsnigelse af samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, sidestilles med voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse, således at tilsnigelse af samleje fremover karakteriseres som voldtægt. Desuden vil det sikre, at strafferammen for voldtægt ved tilsnigelse fremover vil være den samme som for voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse.

Med den foreslåede ændring er der ikke tilsigtet nogen ændring i gerningsindholdet for tilsnigelse af samleje. Tilfælde, hvor forurettede som følge af en vildfarelse forveksler gerningspersonen med en anden, vil dermed fremover være omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 216 om voldtægt. Forhold, hvor gerningspersonen f.eks. opnår samleje ved at lyve om sin identitet eller foregiver at være velhavende eller kendt, vil derimod fortsat ikke være strafbart efter den foreslåede ændring.

Ændringen vil desuden ikke berøre den nugældende samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, og det allerede fastlagte samtykkebegreb.

Det foreslås endvidere at ophæve straffelovens § 221, idet gerningsindholdet efter den gældende § 221 fremover vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse om tilsnigelse af samleje i straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at den foreslåede løsning vil betyde en forbedret retstilling for forurettede i sager om tilsnigelse af samleje, som fremover får samme rettigheder som forurettede i sager om voldtægt ved samleje uden samtykke.

Eksempelvis har forurettede i sager om samleje ved tilsnigelse i dag mulighed for i medfør af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, at få beskikket en bistandsadvokat efter begæring. Beskikkelse af advokat kan dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig, jf. § 741 a, stk. 3. Fremover vil forurettede – som følge af den foreslåede sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse – i medfør af § 741 a, stk. 2, få beskikket en bistandsadvokat, medmindre de (udtrykkeligt) frabeder sig dette. Endvidere vil beskikkelse af advokat fremover ikke kunne afslås i medfør af § 741 a, stk. 3. Et andet eksempel på forurettedes forbedrede retstilling er, at muligheden for at afgive forklaring i retten for lukkede døre efter retsplejelovens § 29 a fremover også kommer til at gælde for forurettede i sager om tilsnigelse af samleje.

Lovforslaget betyder desuden, at forældelsesfristen for tilsnigelse af samleje forhøjes fra 5 år til 10 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 3, som følge af den forhøjede strafferamme.

Med hensyn til straffniveauet bemærkes det generelt, at sager om seksuelle overgreb er af meget varierende karakter og grovhed. For tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje ses straffen i praksis at blive udmålt til fængsel mellem 60 dage og 6 måneder.

Det forudsættes med lovforslaget, at straffen for tilsnigelse af samleje skærpes til det dobbelte af, hvad der efter retspraksis i dag fastsættes for tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje.

Det betyder f.eks., at en person, der efter gældende praksis efter straffelovens § 221 vil blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder, med lovforslaget fremover vil skulle idømmes en fængselsstraf på 1 år for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse om tilsnigelse af samleje i straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.

Fastsættelse af straffen vil dog fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Endelig foreslås det at ændre straffelovens § 216, stk. 3, der indeholder en skærpet strafferamme på fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder, således at den skærpede strafferamme fortsat kun finder anvendelse for voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse i stk. 1, 1. pkt., og derfor fortsat ikke vil kunne finde anvendelse for tilsnigelse af samleje.

2.7. Groft misbrug af religiøs afhængighed

2.7.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 220 straffes den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje med den pågældende, med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 18 år, med fængsel indtil 4 år.

Anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at der består et afhængighedsforhold af den i bestemmelsen anførte karakter mellem gerningspersonen og den forurettede, og at dette forhold groft misbruges til at skaffe sig samleje (eller andet seksuelt forhold, jf. § 225) med den pågældende. Der er ved vurderin-

gen af, om et sådant misbrug foreligger, overladt domstolene et meget frit skøn, jf. Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 15.

Groft misbrug af behandlingsmæssig afhængighed omfatter personer, der er i længerevarende behandling med afhængighedsskabende lægemidler, hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem den behandlende læge og den pågældende, og lægen groft har misbrugt denne afhængighed til at skaffe sig samleje med patienten. Groft misbrug af behandlingsmæssig afhængighed omfatter endvidere andre tilfælde af tilsvarende stærk afhængighed mellem en læge eller en anden behandler, såsom en psykolog, jf. Vestre Landsrets dom af 9. oktober 2019 (trykt i Ugeskrift for Kriminalret 2020, side 29), og en patient samt tilsvarende groft misbrug fra lægens eller behandlerens side.

Groft misbrug af plejemæssig afhængighed omfatter personer, der modtager (omfattende) plejemæssig bistand i eget hjem eller på en behandlingsinstitution eller et botilbud m.v., hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem plejepersonalet og den pågældende, og denne afhængighed er blevet groft misbrugt til at skaffe sig samleje med den pågældende.

Udnyttelse af en økonomisk afhængighed, som følger af et ægteskab eller samlivsforhold, som pressionsmiddel til at skaffe sig samleje anses som udgangspunkt ikke som et »groft misbrug« i bestemmelsens forstand. Opnåelse af samleje ved hjælp af en trussel om skilsmisse eller samlivsophævelse anses således ikke som groft misbrug, hvilket gælder, selv om en ægtefælle eventuelt yderligere truer med at ville trække en bodeling i langdrag eller med en øjeblikkelig udsættelse af den fælles bolig ved fogedrettens bistand, og den anden ægtefælle vil være meget vanskeligt stillet, hvis der gøres alvor af sådanne trusler.

Opnåelse af samleje ved hjælp af en specifik trussel om ikke at ville betale pligtige underholdsbidrag til forfaldstid eller om udsættelse af den fælles bolig ved ulovlig selvtægt udgør imidlertid i almindelighed et »groft misbrug« i bestemmelsens forstand og vil kunne straffes, hvis den anden ægtefælle er stærkt afhængig af at modtage bidragene fra ægtefællen til forfaldstid eller af at blive boende i det fælles hjem, og ægtefællen har forsæt med hensyn til, at den anden ægtefælle indvilger i samleje som følge heraf.

Det beror på en konkret vurdering, om opnåelse af samleje med en ægtefælle eller ugift samlever, som behandlings- eller plejemæssigt er stærkt afhængig af sin ægtefælle eller samlever, udgør et »groft misbrug« af behandlings- og plejemæssig afhængighed efter straffelovens § 220.

Subjektivt er det en forudsætning for strafansvar efter straffelovens § 220, at der er handlet med forsæt i relation til alle led i gerningsindholdet.

Det følger af straffelovens § 216, stk. 1, at den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år.

Om der er samtykket i et samleje beror på, om personen deltager i samlejet af egen fri vilje. Det afgørende er, at personen har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samlejet, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 15.

Et samtykke må – navnlig ud fra retssikkerhedshensyn – vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i samlejet, herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning. Dette indebærer f.eks., at en person, som efter sin indre overbevisning ikke ønsker et samleje, men som alligevel vælger at gå med til samlejet, vil skulle anses for at have samtykket i samlejet, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 som fremsat, side 15.

Efter straffelovens § 223, stk. 1, straffes den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, med

fængsel indtil 4 år. Efter stk. 2 anses med samme straf den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.

Bestemmelserne i straffelovens § 216, stk. 1, § 220 og § 223 finder i medfør af straffelovens § 225 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

De eksisterende bestemmelser i straffeloven kriminaliserer således ikke forhold, hvor en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, til at skaffe sig samleje med medlemmet, hvis begge parter af egen fri vilje har samtykket i samlejet.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Præster og andre religiøse ledere besidder i nogle tilfælde en helt central rolle og autoritet i deres menighed. I kraft af den rolle kan de opnå en særlig tillid og loyalitet fra medlemmer af menigheden. Det kan i nogle tilfælde medføre, at der opstår et egentligt afhængighedsforhold.

Et sådant tillids- og afhængighedsforhold kan være særlig udtalt i sjælesorgssituationer, idet det pågældende medlem da befinder sig i en meget sårbar situation og derfor kan være mere modtagelig for manipulation. Derudover kan medlemmer af en menighed i visse miljøer frygte for at blive udstødt af såvel det religiøse som det sociale fællesskab, hvis ikke de følger den religiøse leder. I bl.a. disse situationer kan der forekomme tilfælde, hvor et medlem – som følge af den religiøse leders grove misbrug af afhængighedsforholdet – samtykker i samlejet.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse uacceptabelt, hvis en religiøs leder groft misbruger sin særlige rolle og autoritet i menigheden til at skaffe sig samleje med personer, som er afhængige af relationen. Der bør kunne fæstnes den samme tillid til en religiøs leder som til en behandler eller psykolog.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der er behov for en bestemmelse, som særskilt kriminaliserer forhold, hvor en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, til at skaffe sig samleje med medlemmet.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at udvide straffelovens § 220 til også at omfatte en religiøs leders grove misbrug af et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet.

Udvidelsen vil omfatte medlemmer af menigheden, der modtager sjælesorg eller på anden vis har opbygget et særligt tillids- og fortrolighedsforhold med den religiøse leder, hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem den religiøse leder og det pågældende medlem af menigheden, og den religiøse leder groft misbruger afhængigheden til at skaffe sig samleje med medlemmet. En religiøs leders grove misbrug af et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående afhængighedsforhold vil endvidere omfatte andre tilfælde af tilsvarende stærk afhængighed mellem en religiøs leder og et medlem af dennes menighed, hvor denne afhængighed groft misbruges af den religiøse leder. Det kan f.eks. være situationer, hvor det pågældende medlem – af frygt for at blive ekskluderet fra det religiøse fællesskab – følger den religiøse leder.

Forslaget vil ikke ændre på, at det fortsat skal være muligt for en religiøs leder at indgå i et forhold med en partner, også selvom denne måtte være medlem af den religiøse leders menighed. Det vil således i

disse situationer bero på en konkret vurdering, om opnåelsen af samleje er begrundet i, at den religiøse leder groft har misbrugt medlemmets afhængighedsforhold.

Hvorvidt en person kan karakteriseres som en »religiøs leder« vil bero på, om den pågældende har en forkyndende rolle eller på anden måde besidder en særlig religiøs autoritet. Det vil derimod ikke være en betingelse, at den religiøse leder er en del af et anerkendt trossamfund eller menighed. Begrebet menighed skal forstås bredt og dækker over ethvert religiøst fællesskab, som er centreret om en religiøs leder eller en fælles religiøs overbevisning. Den foreslåede udvidelse vil således omfatte både præster, imamer, rabbinere og andre åndelige ledere, mens f.eks. et menighedsrådsmedlem eller en kordegn vil falde udenfor. Ved vurderingen af, om en person er medlem af menigheden, kan der f.eks. lægges vægt på, hvor ofte den pågældende deltager i menighedens religiøse eller sociale arrangementer, om der betales kontingent, om den pågældende er en del af menighedens ledelse, eller om den pågældende deltager i menighedens sociale arbejde.

3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål

Indførelsen af en selvstændig bestemmelse om grooming i straffeloven (pkt. 2.1.4), udvidelsen af straffelovens § 223, der forbyder seksuelle relationer med personer under 18 år, som er betroet gerningspersonen til undervisning, opdragelse eller lignende, til også at omfatte blufærdighedskrænkelser (pkt. 2.4.3) og udvidelsen af straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold, så bestemmelsen fremover også vil omfatte seksuelle handlinger, som gerningsperson formår forurettede til at foretage på sig selv, herunder såkaldt sextortion (pkt. 2.3.3), vurderes at understøtte delmål 16.2, hvorefter mishandling, udnyttelse, menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn skal stoppes. Forslagene vurderes ligeledes at understøtte opfyldelsen af verdensmålet om »ligestilling mellem kønnene«, herunder navnlig delmål 5.2 om elimination af alle former for vold mod alle kvinder og piger i de offentlige og private rum, herunder seksuel og andre former for udnyttelse.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget er kønsneutralt, og den foreslåede bestemmelse om grooming (pkt. 2.1.4), den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold, så bestemmelsen fremover også vil omfatte seksuelle handlinger, som gerningsperson formår forurettede til at foretage på sig selv (pkt. 2.3.3), og den foreslåede udvidelse af straffelovens § 223, der forbyder seksuelle relationer med personer under 18 år, som er betroet gerningspersonen til undervisning, opdragelse eller lignende, til også at omfatte blufærdighedskrænkelser (pkt. 2.4.3) omfatter alle køn. Der er imidlertid flere mænd end kvinder, der begår seksuelle overgreb, og flere piger end drenge, der udsættes for seksuelle overgreb. Lovforslaget vurderes på den baggrund at indeholde ligestillingsmæssige aspekter.

5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at medføre merudgifter på Justitsministeriets område i omegnen af 22,4 mio. kr. årligt. Udgifterne afholdes inden for de relevante myndigheders eksisterende økonomiske rammer.

I forhold til principperne for digitaliseringsklar lovgivning er det Justitsministeriets vurdering, at lovforslaget efterlever princippet om sammenhæng på tværs – ensartede begreber og genbrug af data (princip 4). Lovforslaget er således udformet sådan, at der i videst muligt omfang er en ensartet begrebsanvendelse på tværs af bl.a. øvrige straffelovsbestemmelser. De øvrige principper er efter Justitsministeriets vurdering ikke relevante.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 6. september 2022 til den 4. oktober 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, 3F, Advokatrådet, Akademikerne, Amnesty International, Biskoppen over Fyens Stift, Biskoppen over Haderslev Stift, Biskoppen over Helsingør Stift, Biskoppen over Københavns Stift, Biskoppen over Lolland-Falsters Stift, Biskoppen over Ribe Stift, Biskoppen over Roskilde Stift, Biskoppen over Viborg Stift, Biskoppen over Aalborg Stift, Biskoppen over Aarhus Stift, BUPL, Børne- og Kulturchefforeningen, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldtægtsofre (Rigshospitalet), Center for Voldtægtsofre (Aarhus Universitetshospital), Center mod Menneskehandel, CO10, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danmarks Kirketjenerforening, Danmarks Kordegneforening, Danmarks Lærerforening, Danner, Dansk Kirkemusikerforening, Dansk Kvindesamfund, Dansk Muslimsk Union, Dansk Organist og Kantor Samfund, Dansk Psykolog Forening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Stalking Center, Danske Advokater, Danske Kirkers Råd, Danske Regioner, Danske Sømands- og Udlandskirker, Den Danske Dommerforening, Den danske Præsteforening, Den Islamiske Union i Danmark, Det Kriminalpræventive Råd, Digitaliseringsstyrelsen, Digitalt Ansvar, Dommerfuldmægtigforeningen, Evangelisk Luthersk Mission, Evangelisk Luthersk Netværk, Everyday Sexism Project Danmark, Exitcirklen, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, FrikirkeNet, Gadejuristen, Hjælp Voldsofre, HK, Indre Mission, Institut for Menneskerettigheder, IT-Politisk Forening, Joan-Søstrene, Justitia, KFUKs sociale arbejde, Kirkekultur.nu, KL, Kompetencecenter Prostitution, Kvinderådet, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af Menighedsråd, Landsforeningen af Socialpædagoger, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsforeningen KRIM, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Landsorganisationen mod seksuelle overgreb, Lev Uden Vold, LOS – De private sociale tilbud, Muslimernes Fællesråd, Mødrehjælpen, Offerrådgivningerne i Danmark, Or-

ganistforeningen, Politiforbundet, Pro Vest, Red Barnet, Reden International, Reden København, Reden Odense, Reden Aarhus, Retspolitisk Forening, RettighedsAlliancen, Røde Kors i Danmark, Rådgivnings-Danmark, Seksualpolitisk Forum, Serviceforbundet, Sex & Samfund, Sexarbejdernes Interesseorganisation, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-Samrådet, Svanegrupperne, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Samme udkast til lovforslag har desuden i perioden fra den 16. september 2022 til den 4. oktober 2022 med tilbud om udskydelse af høringsfristen ved behov været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Adventkirken, Alevi Forbundet i Danmark, Alivekirken, Alaadin Moske, Amagerbro Frikirke, Apostolsk Kirke, Assentoft Frikirke, Avedøre Moske, Ayasofya Moske, Bahá'í Samfundet – Det nationale åndelige råd for bahá'erne i Danmark, Baptistkirken Bornholm, Baptistkirken i Danmark, Baptistkirken i Saltum og Ingstrup, Baptistkirken Nørresundby – Vodskov, Baptistkirken Odense, Baptistkirken Pandrup-Birkelse, Baptistkirken Sindal, Betania Kirkecenter, Bethaniakirken, Bethel Missionary Baptist Church, Bethelkirkens Baptistmenighed, Bibel og Missionscentret, Bilal Habesi Moske, Birkebjergkirken, Borgerkirken, Bornholmerkirken Evangelisk Luthersk Frimenighed, Bovlund Frimenighed, Brabrand Ulu Moské, Brahma Kumaris Åndelige Verdensuniversitet, Brande Baptistkirke, Brovst Baptistmenighed, Brunstad Kristne Menighed (Holstebro), Brunstad Kristne Menighed (København), Brøndby Islamisk Menighed, Bykirken, Bykirken Vejle, Cafékirken, Calvary Mission Church, Center for Visdom og Medfølelse – Tong-nyi Nying-je Ling, Chin Baptist Church (Esbjerg), Chin Bethel Church, Chin Emmanuel Church, City Kirken, City Kirken Herning, Citykirken Aarhus, Copenhagen Community Church, Dansk Indvandrer Kulturforening, Dansk Islamisk Trossamfund, Dansk Pakistansk Kulturforening, Dansk Teltmissions menighed, Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse, Dansk Tyrkisk Kultur og Aktivitetscenter - Kocatepe Moskeen, Dansk-Tyrkisk Kulturforening, De Kongelige Russiske Martyrers Kloster, Debre Mihret St. Amanuel Ethiopian Orthodox Tewahedo Church in Copenhagen, Den Apostolske Kirke i Danmark, Den Armensk-Apostolske Kirke i Danmark, Den Burmesiske Theravada Buddhistforening Buddha Ramsi, Den Centrale Albanske Moske, Den Evangeliske Frikirke, Den evangelisk-lutherske Frikirke, Den Hellige Bispemartyr Clemens pave af Roms Menighed, Den Islamiske Trossamfund af Bosniakker i Danmark, Den Islamiske Verdensliga (Muslim Worldliga), Den Islandske Menighed i Danmark, Den Katolske Kirke i Danmark, Den Kinesiske Kirke i København (KKiK), Den Koptisk-Ortodokse Kirke St. Marie og St. Markus i Taastrup, Den Kristne Forsamling, Den Levende Guds Kirke, Den Makedonske Moske Forening Prespa, Den Mandæiske Mandea i Danmark, Den Nyapostolske Kirke i Danmark, Den Ortodokse Kirke i Danmark - Gudsmoders Beskyttelses Menighed, Den ortodokse russiske kirkes menighed i København Alexander Nevsky Kirke, Den reformerte menighed i Fredericia, Den Rumænsk Ortodokse Menighed i Herning Fødsel Sankt Profet John Baptist og Sankt Høj Martyr John Den Nye af Suceava, Den Rumænsk Ortodokse menighed i København Guds Mor Fødsel og Sankt Grigorie Decapolitul og Sankt Nicodim i Tismana, Den Rumænsk Ortodokse Menighed i Århus, Den Rumænske Ortodokse Menighed i Odense, Den Rumænske Ortodokse Menighed i Roskilde, Den Russiske Ortodokse Kirke (Moskvapatriarkatet), Den Serbisk Ortodokse Kirke i Danmark, Den Sri Lankansk-Danske Buddhistiske Religiøse og Kulturelle Forening, Den til St. Alban's English Church i København hørende menighed, Den tysk-reformerte menighed i København, Den Ukrainske menighed i Danmark, Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturelle Forening (Chua Lieu Quan), Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturforening i Århus Quang Huong Tempel, Den Vietnamesiske Evangeliske Menighed, Det Albanske Trossamfund i Danmark, Det Islamiske Forbund i Danmark, Det Islamiske Trossamfund, Det Islamiske Trossamfund på Fyn (DIT), Det Jødiske Samfund i Danmark, Dhammachaya Buddhist Center Denmark, Din Frikirke, Eglise Protestante Baptiste, Esbjerg Alevi Kultur Center, Esbjerg Anatoliens Moske, Eurolife Kirke, Evangelieforsamlingen, Evangeliesalen, Den Apostolske Pinsekirke, Evangelisk Frikirke Danmark, Eyup

Sultan Moske, Farum Moske, Fatih Moske, First International Baptist Church of Copenhagen (FIBC), Forening Evangelist, Foreningen Ahlul Bait i Danmark, Foreningen Liberal Katolsk Kirke i Danmark, Foreningen Rangjung Yeshe Sangha, Foreningen Stupa, Karma Kagyu Buddhistisk Sangha, Forn Sidr - Asa- og Vanetrosamfundet i Danmark, Foursquare Kirke, Fransk Reformert Kirke i København, Fredericia Tyrkisk Moske, Frederikshavn Baptistkirke, Frederikshavn Kirkecenter, Frederikssund Frimenighed, Frelsens Hær, Frikirken En Åben Dør, Frikirken i Multihuset, Frikirken International Church, Frikirken Salem, Frikirken (Sorø), Frimenigheden Broen, Fårevejle Evangelisk Lutherske Frimenighed, Grenaa Frikirke, Greve Frikirke, Græsted Frikirke, Guan Yin Citta Buddhism Kultur Forening i Danmark, Gurdwara Copenhagen, Harreskovens Blotgilde, Hedensted Alevi Kultur Center, Hellig Kors Kirkes Menighed, Helsingør Islamisk Menighed, Herning Bykirke, Herning Frikirke, Hillerød Frimenighed, Hillerød Menighedscenter, Hillsong Denmark, Hjørring Baptistkirke, Holbæk Baptistmenighed, Holbæk Frikirke, Holstebro Baptistkirke, Holstebro Oasekirke, Holstebro Pinsekirke, Holy International Christian Ministries Denmark, Horsens Pinsekirke, Idara Minhaj ul Quran, Ikast Fatih Moske, Immanuel Chin Church, International Christian Community, International City Baptist Church, International Harvest Christian Center, Islamic Cultural Center, Islamisk Center for de Europæiske Lande, Islamisk Center Vest, Islamisk Forum, Islamisk Kultur Center Amager, Islamisk Kulturel og Studie Institut Islamisk Moske, Islams Ahmadiyya Djamâ'at Nusrat Djahan Moskeen, Jakobskirken, Jaffaria Education Center, Jakobskirken, Jehovas Vidner, Jesu Hjerter Menighed, Jesu Hjerter Menighed, Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, Kaldæisk Menighed, Karma Kadja Skolen (Karma-Kasjyba Skolen), Karmapa Trust / Sangye Tashi Ling, Karmelkirkens Baptistmenighed, Kirke i Byen, KirkeCenter Livets Kilde, Kirkecentret i Vejle, Kirkeibyen, Kirken i Kulturcenter Vendsyssel, Koinonia, Kokkedal Islamisk Menighed, Kolding Frikirke, Kolding Kirkecenter, Kong Haakons Kirke Sjømannskirken i København, Kors Kirkens Baptistmenighed, Krishnabevægelse/Iskcon (Hare Krishna), Kristensamfundet i Danmark, Kristent Center, Kristent Center Jyderup, Kristent Center Midt-Vest, Kristent Centrum, Kristent Fællesskab, København, Kristuskirkens Baptistmenighed, Kronborgvejens Kirkecenter – Missionsforbundet, Kronjyllands Frimenighed, København Alevi Kultur Center, København Islamisk Menighed, København Vineyard, Københavnerkirken - evangelisk-luthersk frimenighed, Københavns Bibeltrænings Center, Københavns Familiekirke, Københavns Frikirke, Københavns Internationale Metodistkirke, Københavns Moske - Imam Malik Instituttet, Købnerkirken, Lai Baptist Church, Lemvig Bykirke, Lemvig Kristne Center, LM Kirken Herning, Luthersk Missionsforenings Frimenighed Nordvestkirken Emdrup, Lyngby Baptistmenighed, Machsike Hadas, Madina-Tul-Ilm Education Center, Mariagerfjord Frikirke, Matu Baptist Church, Menigheden af den hellige fyrste Alexander Nevskij i København, Metodistkirken i Danmark, Metodistkirken i Esbjerg, Metodistkirken i Frederikshavn, Metodistkirken i Holstebro, Metodistkirken i København, Metodistkirken i Odense, Metodistkirken i Rønne, Metodistkirken i Solrød, Metodistkirken i Strandby, Metodistkirken i Vejle, Metodistkirken i Århus, Mevlana Moske, Midtjyllands Frikirke, Midtsjællands Baptistmenighed, Minhaj ul Quran, Minhaj ul Quran International Denmark, Minhaj ul Quran International Denmark Amager, Mission Danmark, Missionskirken i Rønne, Morsø Frimenighed, Mosaik, Muslim Cultural Institute, Muslimske Kultur Center Vestegnen (MKC-Vestegnen), Myrendal Kloster, Nazarærens Kirke, Nexø Frikirke, Nordjylland Chin Church, Nordschleswigsche Gemeinde, Nyborg Moske, Næstved Bykirke, Næstved Tyrkisk Islamisk Kulturforening, Odder Frimenighed, Odense Alevi Kultur Center, Odense Vineyard, Ordenssamfundet Betaniasøstrene, Ordenssamfundet Franciskannerne, Ordenssamfundet Jesuitterne i Danmark, Ordenssamfundet Karmellitterinderne, Ordenssamfundet Kærlighedens Missionærer, Ordenssamfundet Maria Immakulata Søstrene i Danmark, Ordenssamfundet Oblatfædrene, Ordenssamfundet Præmonstratensere, Ordenssamfundet Redemptoristerne i Danmark, Ordenssamfundet Sankt Elisabeth Søstrene, Ordenssamfundet Sankt Hedvig Søstrene, Ordenssamfundet Sankt Joseph Søstrene, Ordenssamfundet Søstrene af Det dyrebare Blod, Orhan Gazi Moske, Osted Frikirke, Oure Baptistmenighed, Pak Cultur Society Brøndby (Brøndby Moske), Phendeling - Center for Tibetansk Buddhisme, Pinsekirken – Rudkøbing, Pinsekirken – Svendborg, Pinsekirken i Esbjerg,

Pinsekirken i Korsør, Pinsekirken i Roskilde Impactchurch, Pinsekirken i Rønne, Pinsekirken i Thisted, Pinsekirken København Ø, Pinsekirken Nyt Håb, Pinsekirken på Amager, Powerhouse, Powerkirken, Projekt:KIRKE, Randers Alevi Kultur Center, Randers Baptistmenighed, Randers Moske, Redeemed Christian Church of God - Jesus Centre, Redemptoris Mater, Ringsted Alevi Kultur Center, Ringsted Frikirke, Ringsted Moske, Rosenkranskirkens Menighed, Roskilde Baptistkirke, Roskilde Frikirke, Roskilde Islamisk Menighed, Roskilde Vineyard, Ryslinge Frimenighed, Rødding Frimenighed, Sakramentskirkens Menighed, Sankt Albani Menighed, Sankt Andreas og Sankt Therese Menighed, Sankt Annæ Menighed, Sankt Ansgars Menighed, Sankt Birgitta Kloster, Sankt Elisabeths Menighed, Sankt Hans Menighed, Sankt Josefs Menighed, Sankt Kjelds Menighed, Sankt Knud Lavard Menighed, Sankt Knuds Menighed, Sankt Laurentii Menighed, Sankt Lioba Kloster, Sankt Marie Menighed, Sankt Mariæ Menighed, Sankt Michaels Menighed, Sankt Nikolaj Menighed, Sankt Norberts Menighed, Sankt Paul Menighed, Sankt Pauls Menighed, Sankt Peters Menighed, Sankt Vilhelms Menighed, Sankt Vincent Menighed, Saralystkirken, Sathya Sai International Organisation Danmark, Selimiye Moske, SGI-Danmark, Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark, Shir Hatzafon - Progressiv Jødedom i Danmark, Silkeborg Baptistmenighed, Silkeborg Frikirke, Silkeborg Moske, Silkeborg Oasekirke, Siri Guru Singh Sabha, Copenhagen, Sjølundkirken, Skjern Bykirke, Skovlunde Frikirke, Skt. Nikolajs Menighed, Slagelse Alevi Kultur Center, Slagelse Baptist Menighed, Slagelse Multikulturel Forening, Spiritismens Trossamfund, Sri Sithi Vinayagar Temple, Strandvejskirken, Suleymaniye Moske, Svenska Gustafs församlingen i København, Svenska Sjömanskyrkan i Skagen, Syvende-dags Adventistkirken, Sæby Baptistmenighed, Søhøjlandets Kirke, Taiba - Islamisk Center og Moské, Teglgårdskirken, The Brethren, The Buddhist Organisation Dhammakaya i Danmark, The Church Assembly of God i Danmark, The Gospel Fellowship, The International Church for Copenhagen (The American Lutheran Congregation of Copenhagen), The Natural Forest Monastery in Randers, Thorsted Frimenighed, Troens Ord (Brande Kristne Center), Tylstrup Frikirke, Tyrkisk Kultur Moske, Tølløse Baptistmenighed, Tønder Frikirke, Tåstrup Islamisk Menighed, Usmani Islamisk Center, Vadum Kirkecenter, Vanløse Frikirke, Vejle Islamisk Menighed, Vejle Oasekirke, Vejle-fjordkirken, Vendsyssel Frimenighed, Vesterkirken, Vestermarkskirken, Viborg Baptistkirke, Viborg Frikirke, Viborg Internationale Pinsekirke, Vincentpræsternes Ordenssamfund, Vojens Nagapooosani Amman Temple, Vor Frue Kloster (Åsebakken), Vor Frue Menighed, Vor Frue og Sankt Antoni Menighed, Vrå Baptistkirke, Wakf Al Massira, Ringsted Moske, Wat Thai Denmark Brahma Vihara Buddhist Monastery, Watpa Copenhagen (Sunnataram Copenhagen), World Sufi Foundation, Yunus Emre Moske, Yunus Emre Moske, Æonisk Trossamfund, Ølgod Menigheds Center, Øsal Ling – Lysets Have, Østens Assyriske Kirke i Danmark Den assyriske østkirke i Danmark, Østervrå Frikirke, Østhimmerlands Baptistmenighed, Åbenkirke, Åbenrå Moske, Ågård Frimenighed, Aalborg Citykirke, Aalborg Menighedscenter, Aarhus Baptistmenighed, Århus Dansk-Tyrkisk Kulturforening, Århus Islamiske Menighed, Aarhus Vineyard og Aars Frikirke.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vurderes at medføre merudgifter på Justitsministeriets område i omegnen af 22,4 mio. kr. årligt.

Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Straffelovens § 94 indeholder regler om, hvornår forældelsesfristen regnes fra. Det følger af § 94, stk. 4, 1. pkt., at for overtrædelse af § 245 a (kvindelig omskæring), § 246, jf. § 245 a (kvindelig omskæring af grov beskaffenhed), § 260, stk. 2 (tvang til at indgå ægteskab m.v.), § 260 a (forbud mod religiøse vielser af mindreårige) og § 262 a, stk. 2 (menneskehandel), over for en person under 18 år eller af § 232 (blufærdighedskrænkelser) over for et barn under 15 år regnes forældelsesfristen tidligst fra den dag, den forurettede fylder 21 år.

Det foreslås, at der i § 94, stk. 4, 1. pkt., indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231, jf. lovforslagets § 1, nr. 11.

Den foreslåede ændring vil indebære, at forældelsesfristen for overtrædelse af den foreslåede § 231 om grooming begået mod en forurettet, der var under 15 år på gerningstidspunktet, tidligst regnes fra den dag, den forurettede fylder 21 år.

Til nr. 2

Efter straffelovens § 216, stk. 1, straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri.

Efter straffelovens § 221 straffes med fængsel indtil 4 år den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Efter de gældende bestemmelser i straffelovens §§ 216 og 221 er det i dag sådan, at der skal straffes for tilsnigelse af samleje (og ikke voldtægt), når den forurettede objektivt ud fra oplysningerne om personens adfærd umiddelbart i sammenhæng med og på tidspunktet for samlejet må anses for at samtykke til samlejet, dog i den tro at samlejet sker med en anden fysisk person. Der henvises om de gældende bestemmelser i §§ 216 og 221 nærmere til pkt. 2.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et *§ 216, stk. 1, 2. pkt.*, i straffeloven, hvorefter den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, på samme måde som efter den samtykkebaserede bestemmelse straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at tilsnigelse af samleje sidestilles med voldtægt ved samleje uden samtykke, således at tilsnigelse af samleje fremover også karakteriseres som voldtægt. Desuden vil det sikre, at strafferammen for voldtægt ved tilsnigelse af samleje fremover vil være den samme som for voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse.

Der er ikke tilsigtet nogen ændring i gerningsindholdet for tilsnigelse af samleje. Tilfælde, hvor gerningspersonen udnytter, at forurettede som følge af en vildfarelse forveksler gerningspersonen med en anden, vil dermed fremover være omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt., mens forhold, hvor gerningspersonen f.eks. opnår samleje ved at lyve om sin identitet eller foregiver at være velhavende eller kendt, fortsat ikke vil være strafbart efter den foreslåede ændring.

Ændringen vil desuden ikke berøre den nugældende samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1, og det allerede fastlagte samtykkebegreb.

Med forslaget forudsættes det, at straffen for tilsnigelse af samleje skærpes til det dobbelte af, hvad der efter retspraksis i dag fastsættes for tilsnigelse af samleje og tilsnigelse af andet seksuelt forhold end samleje.

Det betyder f.eks., at en person, der efter gældende praksis efter straffelovens § 221 vil blive idømt en fængselsstraf på 6 måneder, med lovforslaget fremover vil skulle idømmes en fængselsstraf på 1 år for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.

Fastsættelse af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. hermed de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Det bemærkes, at den foreslåede § 216, stk. 1, 2. pkt., vil betyde en forbedret retstilling for forurettede i sager om tilsnigelse af samleje, som fremover får samme rettigheder som forurettede i sager om voldtægt ved samleje uden samtykke.

Forurettede har eksempelvis i sager om samleje ved tilsnigelse i dag mulighed for i medfør af retsplejelovens § 741 a, stk. 1, at få beskikket en bistandsadvokat efter begæring. Beskikkelse af advokat kan dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig, jf. § 741 a, stk. 3. Fremover vil forurettede – som følge af den foreslåede sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse – i medfør af § 741 a, stk. 2, få beskikket en bistandsadvokat, medmindre de (udtrykkeligt) frabeder sig dette. Endvidere vil beskikkelse af advokat fremover ikke kunne afslås i medfør af § 741 a, stk. 3. Et andet eksempel på forurettedes forbedrede retsstilling er, at muligheden for at afgive forklaring i retten for lukkede døre efter retsplejelovens § 29 a fremover også kommer til at gælde for forurettede i sager om tilsnigelse af samleje.

Den foreslåede bestemmelse betyder desuden, at forældelsesfristen for tilsnigelse af samleje forhøjes fra 5 år til 10 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 3, som følge af den forhøjede strafferamme.

Til nr. 3

Det følger af straffelovens § 216, stk. 3, at straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Det foreslås, at der i § 216, stk. 3, indsættes en henvisning til § 216, stk. 1, 1. pkt., således at det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at straffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Den foreslåede ændring vil indebære, at den forhøjede strafferamme i stk. 3 fortsat kun vil finde anvendelse for voldtægter efter den samtykkebaserede bestemmelse i § 216, stk. 1, 1. pkt.

Til nr. 4

Efter straffelovens § 220 straffes den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje med den pågældende, med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 18 år, med fængsel indtil 4 år.

Efter straffelovens § 225 finder § 220 tilsvarende anvendelse på andet seksuelt forhold end samleje.

Straffeloven indeholder i dag ikke en bestemmelse, som kriminaliserer en religiøs leders grove misbrug af det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, til at skaffe sig samleje med medlemmet.

Der henvises om gældende ret nærmere til pkt. 2.7.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt § 220, 2. pkt., hvorefter en religiøs leder, som groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet, straffes på tilsvarende vis som efter § 220, 1. pkt., det vil sige med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 18 år, med fængsel indtil 4 år.

Den foreslåede ændring indebærer en udvidelse af det strafbare område i straffelovens § 220.

Anvendelse af bestemmelsen vil forudsætte, at der består et afhængighedsforhold mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, og at dette forhold groft misbruges af den religiøse leder til at opnå samleje (eller andet seksuelt forhold, jf. § 225) med medlemmet.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. kunne finde anvendelse, hvor et medlem af menigheden modtager sjælesorg eller på anden vis har opbygget et særligt tillids- og fortrolighedsforhold med den religiøse leder, hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem den religiøse leder og medlemmet af

menigheden, og den religiøse leder groft misbruger afhængigheden til at skaffe sig samleje med medlemmet. Det kan f.eks. være situationer, hvor den religiøse leder udnytter en psykisk sårbarhed hos et medlem af menigheden, der gennem længere tid har betroet sig til eller har delt personlige oplysninger med den religiøse leder.

En religiøs leders grove misbrug af et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold vil endvidere kunne omfatte andre tilfælde af tilsvarende stærk afhængighed mellem en religiøs leder og et medlem af menigheden, hvor denne afhængighed groft misbruges af den religiøse leder. Det kan f.eks. være situationer, hvor medlemmet – af frygt for at blive ekskluderet fra det religiøse fællesskab – følger den religiøse leder.

Groft misbrug vil bl.a. kunne foreligge i situationer, hvor den religiøse leder udnytter medlemmets psykiske sårbarhed gennem manipulerende adfærd, såsom påvirkning af medlemmets tanker, holdninger og adfærd ved udspekulerede, vildledende, agiterende eller forførende handlinger. Det pågældende medlem vil f.eks. kunne opleve, at den religiøse leder fordrejer en situation, sådan at den religiøse leders seksuelle tilnærmelser opleves som en naturlig del af f.eks. en sorgbearbejdningsproces eller iklæder tilnærmelserne et religiøst islæt. Begrebet manipulerende adfærd skal forstås i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i straffelovens § 243 om psykisk vold.

Groft misbrug vil også kunne foreligge i situationer, hvor den religiøse leder udnytter medlemmets afhængighed ved at true med »udstødelse« af menigheden eller fremsættelse af urimelig kritik, hentydninger eller anklager, som har til formål at få medlemmet til at underkaste sig vedkommende.

Det bemærkes, at de nævnte eksempler ikke er udtømmende, samt at det i forhold til flere af de nævnte handlinger vil afhænge af de foreliggende omstændigheder, om der er tale om groft misbrug af et bestående afhængighedsforhold. Det vil således i alle tilfælde bero på en konkret vurdering, om opnåelse af samleje med et medlem af en religiøs leders menighed, som er i et afhængighedsforhold med den religiøse leder, udgør et groft misbrug af afhængighedsforholdet i bestemmelsens forstand.

Forslaget vil ikke ændre på, at det fortsat skal være muligt for en religiøs leder at indgå i et forhold med en partner, også selvom denne måtte være medlem af den pågældendes menighed. Det vil således også i disse situationer bero på en konkret vurdering, om opnåelsen af samleje er begrundet i, at den religiøse leder groft har misbrugt medlemmets afhængighedsforhold.

Hvorvidt en person kan karakteriseres som en »religiøs leder« vil bero på, om den pågældende har en forkyndende rolle eller på anden måde besidder en særlig religiøs autoritet. Det vil derimod ikke være en betingelse, at den religiøse leder er en del af et anerkendt trossamfund eller menighed. Begrebet menighed skal forstås bredt og dækker over ethvert religiøst fællesskab, som er centreret om en religiøs leder eller en fælles religiøs overbevisning. Den foreslåede udvidelse vil således omfatte både præster, imamer, rabbinere og andre åndelige ledere, mens f.eks. et menighedsrådsmedlem eller en kordegn vil falde udenfor. Ved vurderingen af, om en person er medlem af menigheden, kan der f.eks. lægges vægt på, hvor ofte den pågældende deltager i menighedens religiøse eller sociale arrangementer, om der betales kontingent, om den pågældende er en del af menighedens ledelse, eller om den pågældende deltager i menighedens sociale arbejde.

Som følge af henvisningen i straffelovens § 225 til bl.a. § 220 medfører forslaget, at også en religiøs leders grove misbrug af et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig andet seksuelt forhold end samleje med medlemmet kriminaliseres.

Det forudsættes, at straffen for overtrædelse af det nye 2. pkt. i straffelovens § 220 udmåles i overensstemmelse med praksis for overtrædelse af den gældende bestemmelse i § 220.

Til nr. 5

Det følger af straffelovens § 221, at den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, straffes med fængsel indtil 4 år.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 2, at indsætte et nyt 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 1, hvorefter den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden, på samme måde som efter den samtykkebaserede bestemmelse straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år.

Tilsnigelse til samleje vil herefter være strafbart efter straffelovens § 216, stk. 1, 2. pkt.

Det foreslås som en følge heraf, at straffelovens § 221 ophæves.

Til nr. 6

Efter straffelovens § 223, stk. 1, straffes den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, med fængsel indtil 4 år. Bestemmelsen finder anvendelse, uanset om der måtte være givet samtykke fra personen under 18 år.

Efter straffelovens § 225 finder § 223 også anvendelse på andet seksuelt forhold end samleje. Bestemmelsen i straffelovens § 223, stk. 1, finder derimod ikke anvendelse ved blufærdighedskrænkelser.

Det foreslås, at der i straffelovens § 223, *stk. 1*, efter »samleje med« indsættes »eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos«.

Den foreslåede ændring indebærer, at anvendelsesområdet for bestemmelsen udvides til også at omfatte blufærdighedskrænkelser. Adfærd, der udgør en overtrædelse af straffelovens § 232, vil således fremover skulle straffes efter § 223, stk. 1, hvis gerningspersonens og forurettedes relation er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Den foreslåede ændring indebærer, at en person under 18 år ikke vil kunne give diskulperende samtykke til den blufærdighedskrænkende adfærd, hvis gerningspersonen er den pågældendes sted- eller plejeforælder, eller hvis forurettede er betroet gerningspersonen til undervisning eller opdragelse. Strafansvaret vil således være uafhængigt af, hvordan forurettede forholder sig til de pågældende handlinger, herunder om den forurettede konkret har oplevet sin blufærdighed krænket, og det vil dermed bl.a. ikke have betydning for strafansvaret, om den blufærdighedskrænkende adfærd har fundet sted på den unges opfordring.

Der er ikke med ændringen lagt op til at ændre på den omfattede personkreds. Personkredsen vil således være den samme som den, der i dag er omfattet af straffelovens § 223, stk. 1.

Det betyder f.eks., at en plejeforælder, skolelærer, håndboldtræner m.v., der sender sms-beskeder med seksuelt indhold til en person under 18 år, som er betroet den pågældende til opdragelse, undervisning m.v., vil kunne ifalde strafansvar efter § 223, stk. 1. Det samme vil gøre sig gældende for andre handlinger, som er omfattet af § 232, f.eks. berøringer, der ikke har en sådan karakter, at de er omfattet af straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold end samleje, blottelse af kønsorganer o.l.

Anvendelse af bestemmelsen i § 223, stk. 1, i forhold til blufærdighedskrænkelser vil være betinget af, at handlingen har relation til seksuelle forhold og er af en vis grovhed. Hvorvidt der er tale om en strafbar blufærdighedskrænkelser i bestemmelsens forstand, vil bero på de nærmere omstændigheder, herunder karakteren af forholdet mellem de involverede personer.

Eksempler på adfærd, der vil kunne være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, er berøring af

forurettedes bryster eller kønsdel eller brug af seksualiserede ord, der indikerer, at man ønsker samleje eller andet seksuelt forhold med forurettede, i det omfang tilfældet ikke omfattes af en anden bestemmelse i straffelovens 24. kapitel.

Som eksempel på adfærd, der i almindelighed vil falde uden for anvendelsesområdet, kan nævnes en sted- eller plejeforælders omfavelse og kys af et sted- eller plejebarn, hvis omstændighederne i øvrigt taler for, at adfærden er et udtryk for almindelig omsorg for barnet eller den unge. Hvorvidt dette er tilfældet vil afhænge af omstændighederne ved adfærden, herunder om parterne i øvrigt har et nært følelsesmæssigt forhold til hinanden. Det samme gælder situationer, hvor en sted- eller plejeforælder viser sig afklædt foran sted- eller plejebarnet. Ligeledes vil berøringer som led i en pædagogs eller lærers almindelige omsorg for et mindre barn, f.eks. et kram, et kys på panden eller det, at en pædagog tager barnet op på sit skød i forbindelse med trøst, i almindelighed skulle anses som berettiget adfærd, der ikke er omfattet af bestemmelsen.

Er der omvendt tale om mere distancerede relationer, som f.eks. mellem en lærer og elev, vil et kys efter omstændighederne være omfattet af bestemmelsen. Omvendt vil f.eks. afklædning i forbindelse med en idrætstime, uden at dette har seksuelle undertoner, i almindelighed være udtryk for berettiget adfærd.

Det foreslås endvidere, at der i straffelovens § 223, stk. 1, efter »straffes med« indsættes »bøde eller«.

Det foreslåede vil indebære, at strafferammen i straffelovens § 223 udvides til også at omfatte bødestraf, så strafferammen fremover bliver bøde eller fængsel indtil 4 år.

Henset til alvoren af blufærdighedskrænkende adfærd sammenlignet med samleje eller anden seksuel omgang end samleje, bør strafniveauet for overtrædelse af § 223, stk. 1, være lavere, hvis der er tale om blufærdighedskrænkelse, end hvis der er tale om samleje eller andet seksuelt forhold end samleje.

Det forudsættes dog, at straffen for førstegangstilfælde af overtrædelse af den foreslåede udvidelse af § 223 til også at omfatte blufærdighedskrænkelse som udgangspunkt bør være ubetinget fængsel.

Der vil ved straffens udmåling bl.a. skulle lægges vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd.

Domstolene vil undtagelsesvis, hvis gerningspersonens forhold og sagens omstændigheder i øvrigt tilsiger dette, kunne fravige udgangspunktet om, at der skal udmåles en ubetinget fængselsstraf, og i stedet fastsætte en betinget dom, eventuelt med vilkår om f.eks. sexologisk behandling, jf. reglerne om betinget fængsel i straffelovens 7. kapitel, eller bøde.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Der er ikke med ændringen tilsigtet ændringer af det gældende strafniveau for overtrædelse af den gældende § 223.

Til nr. 7

Efter straffelovens § 225 finder bestemmelserne i §§ 216-224 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

Bestemmelserne i straffelovens §§ 216-224 omfatter bl.a. voldtægt, samleje opnået ved forskellige former for misbrug af stilling eller anden udnyttelse og samleje med en person under 15 år.

Bestemmelserne i straffelovens §§ 216-224 finder alene direkte anvendelse, når der er tale om samleje (analt eller vaginalt), og straffelovens § 225 udvider således bestemmelseernes anvendelsesområde til også at omfatte andet seksuelt forhold end samleje.

Andet seksuelt forhold omfatter handlinger, der har en samlejelignende karakter, fungerer som surrogat for samleje eller i øvrigt i forhold til den krænkede eller misbrugte part rummer et seksualovergreb, der nærmer sig samleje. Der skal normalt være tale om direkte berøring mellem i hvert fald den enes kønsdel og den andens legeme. Som eksempler på andet seksuelt forhold kan nævnes oralt samleje, kys m.v. på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skeden og manipulation af lem.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i straffelovens § 225 efter »samleje« indsættes », herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre sådanne seksuelle handlinger på sig selv«.

Bestemmelsen vil dermed fremover også omfatte tilfælde, hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

Forslaget indebærer, at de handlinger, der efter gældende praksis er omfattet af § 225, hvis gerningspersonen eller andre udfører dem på den forurettede, under visse omstændigheder også vil være omfattet af bestemmelsen, hvis forurettede udfører handlingerne på sig selv. Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af anvendelsesområdet for straffelovens § 225.

Som et eksempel på tilfælde, der efter omstændighederne fremover vil kunne være omfattet af § 225, kan nævnes, at gerningspersonen, f.eks. under trussel om at udbrede nøgenbilleder af forurettede, formår forurettede til at indføre fingre eller genstande i egen kønsdel eller endetarm eller foretage manipulation af lem.

Bestemmelsen vil finde anvendelse, uanset om gerningspersonen befinder sig i samme fysiske rum som forurettede eller f.eks. instruerer forurettede i at udføre de pågældende handlinger via videochat.

Det er efter den foreslåede bestemmelse en betingelse, at gerningspersonen har formået den forurettede til at udføre en handling omfattet af straffelovens §§ 216-224 på sig selv. Betingelsen skal ses i sammenhæng med de almindelige krav til gerningsindholdet i straffelovens §§ 216-224, der tillige vil skulle være opfyldt. Kravene til gerningspersonens handlinger vil endvidere afhænge af gerningsindholdet i den bestemmelse, der henvises til.

Betingelsen om, at gerningspersonen skal formå forurettede til at udføre den pågældende handling, udelukker tilfælde, hvor forurettede på eget initiativ uden nogen form for direkte eller indirekte påvirkning fra en anden person udfører den seksuelle handling på sig selv i overværelse af den anden person. Der skal således være en vis kausalitet mellem gerningspersonens involvering og de handlinger, som den forurettede udfører.

Kravet om, at gerningspersonen har formået den forurettede til at udføre den pågældende handling på sig selv, vil efter omstændighederne kunne være opfyldt, hvis gerningsindholdet i straffelovens § 216, stk. 1, er opfyldt. Har forurettede ikke samtykket i forholdet, vil handlinger, som forurettede udfører på sig selv, således kunne udgøre en overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Om der er samtykket i handlingen beror på, om personen udfører handlingen af egen fri vilje. Det er retten, som efter en samlet vurdering af alle sagens omstændigheder, vil skulle afgøre, om der foreligger et samtykke i det konkrete tilfælde.

Der vil ikke kunne foreligge et gyldigt samtykke i de tilfælde, hvor gerningspersonen ved trussel om vold eller ved ulovlig tvang tvinger forurettede til at udføre den pågældende handling. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis gerningspersonen truer med at offentliggøre nøgenbilleder af forurettede, hvis ikke denne udfører de pågældende handlinger.

I modsætning til overtrædelser af straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, der foretages af gerningspersonen ved fysiske handlinger, stilles der imidlertid krav om en vis aktivitet fra forurettede, som skal udføre handlingerne på sig selv. Situationer, hvor forurettede udviser passivitet ud fra en ubevidst frygtbetinget tilstand, og situationer, hvor forurettede er ude af stand til at handle, f.eks. på grund af søvn eller alkoholpåvirkning, der i dag kan være omfattet af straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225, vil i sagens natur indebære, at forurettede ikke er i stand til at udføre handlingerne omfattet af den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225.

Dette medfører, at der i praksis vil skulle foreligge eksempelvis tvang, trusler, afpresning eller øvrige omstændigheder, der indikerer, at der ikke foreligger et gyldigt samtykke – enten forud for eller i forbindelse med episoden – for at henføre handlinger, som forurettede har udført på sig selv, til straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Hvis forurettede f.eks. indledningsvis afviser at udføre de pågældende handlinger på sig selv, men efterfølgende indvilger, og der ikke kan føres bevis for intimiderende omstændigheder før eller under episoden, vil der således ikke foreligge forsæt hos gerningspersonen til, at handlingerne måtte være udført uden forurettedes samtykke.

Bestemmelserne i straffelovens § 218 (udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering), § 220 (groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske, behandlings- eller plejemæssige afhængighed), § 221 (tilsnigelse af samleje (fremover § 216, stk. 1, 2. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 2 og 5)) og § 224 (prostitution af en person under 18 år) forudsætter efter deres indhold, at gerningspersonen har haft en aktiv rolle i forhold til at få den forurettede til at udføre en seksuel handling, og der vil således ikke i disse tilfælde være behov for selvstændigt at føre bevis for, at gerningspersonen formåede forurettede til at udføre den pågældende handling, hvis betingelserne for at dømme efter de pågældende bestemmelser i øvrigt er opfyldt.

Betingelsen om, at gerningspersonen skal have formået den forurettede til at udføre den seksuelle handling, vil derimod kunne få en selvstændig betydning i forhold til straffelovens § 216, stk. 2 (samleje med et barn under 12 år eller 15 år, hvor gerningspersonen er fyldt 22 år), § 219 (samleje med personer, der er i gerningspersonens varetægt), § 222 (samleje med et barn under 15 år) og § 223 (samleje med en person under 18 år, der er betroet gerningspersonen til opdragelse eller undervisning).

Det skyldes, at de nævnte bestemmelser alle indeholder et absolut forbud mod seksuelle forhold. Det er således efter bestemmelserne ikke afgørende, om den forurettede har samtykket, ligesom det er uden betydning for ansvarsbedømmelsen, hvilken part der har taget initiativet.

Betingelsen i straffelovens § 225 om, at gerningspersonen skal have formået forurettede til den pågældende handling, vil i relation til disse bestemmelser betyde, at der i forhold til sådanne sager vil skulle føres bevis for, at gerningspersonen formåede den forurettede til at foretage den seksuelle handling på sig selv, og at gerningspersonen havde forsæt hertil.

Henset til, at de nævnte bestemmelser indeholder et absolut forbud mod seksuelle relationer, vil grænsen for, hvilke krav der skal stilles til gerningspersonens involvering, være ganske lav. Det vil ikke være en forudsætning, at det er gerningspersonen, der har taget initiativ til den seksuelle handling, og det vil således efter omstændighederne f.eks. kunne være tilstrækkeligt, at gerningspersonen har opfordret den forurettede til at fortsætte en seksuel handling, som den forurettede selv har initieret.

En situation, hvor gerningspersonen f.eks. ved grooming eller andre former for manipulation har formået et barn under 15 år eller en person under 18 år i en lærer/elevrelation til at udføre en seksuel handling på sig selv, vil således være omfattet af de nævnte bestemmelser.

Tilfælde, hvor f.eks. et barn under 15 år eller en person under 18 år i en lærer-/elevrelation på eget initiativ uden nogen form for direkte eller indirekte påvirkning fra en anden person udfører en seksuel handling på sig selv i overværelse af den anden person, vil derimod ikke være omfattet af bestemmelsen.

Af bl.a. bevismæssige hensyn vil anvendelse af den foreslåede udvidelse af straffelovens § 225 som det klare udgangspunkt forudsætte, at gerningspersonen overværer eller modtager et foto, en video eller lignende af den seksuelle handling.

Forholdet vil skulle henføres under den relevante bestemmelse, hvis det er begået under de omstændigheder, som bestemmelsen i øvrigt betinger. Det betyder eksempelvis, at hvis gerningspersonen formår en forurettet, som er 15 år eller ældre, til at indføre genstande i egen kønsdel eller endetarm eller stimulere egen nøgen kønsdel, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 225. Hvis forurettede er under 15 år, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 222, jf. § 225, og hvis den forurettede er under 18 år og gerningspersonens plejebarn, elev eller lignende, vil forholdet skulle henføres under straffelovens § 223, stk. 1, jf. § 225.

Tvinger gerningspersonen forurettede til at udføre mindre grove handlinger på sig selv, f.eks. berøre egne bryster, vil forholdet efter omstændighederne kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser eller § 260 om ulovlig tvang.

Ved strafudmålingen vil domstolene skulle lægge vægt på de samme omstændigheder, som i øvrigt gælder for udmåling af straf for seksualforbrydelser. Det forhold, at det er forurettede, som har begået den pågældende handling på sig selv, vil ikke i sig selv kunne begrunde en lavere strafudmåling sammenlignet med tilfælde, hvor gerningspersonen har udført handlingerne på forurettede. Fastsættelsen af straffen vil dog fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Til nr. 8

Efter straffelovens § 226 straffes den, der optager pornografiske fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Pornografiske film, fotografier eller lignende omfatter billedoptagelser, hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Lydoptagelser og tegninger falder uden for bestemmelsen.

Det foreslås i straffelovens § 226 at ændre »pornografiske fotografier, film el.lign.« til »seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.«.

Den foreslåede ændring vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelsen. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilket materiale der er omfattet af bestemmelsen, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Hvis der er tale om materiale, som forestiller et barn under 15 år, vil der under alle omstændigheder være tale om seksuelt overgrebsmateriale. Hvis materialet forestiller en person, der er fyldt 15 år, men er under

18 år, vil materialet ikke nødvendigvis kunne karakteriseres som overgrebsmateriale, idet personen, der er fyldt 15 år, vil kunne have givet et gyldigt samtykke til at medvirke til den seksuelle handling. Hvor et sådant samtykke foreligger, vil materialet skulle benævnes seksuelt materiale.

Til nr. 9

Efter straffelovens § 227, stk. 1, straffes den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, med bøde eller fængsel indtil 6 år. Efter stk. 2, straffes den, der som tilskuer overværer en forestilling som nævnt i stk. 1 med deltagelse af en person under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Pornografisk optræden omfatter en række forskellige former for optræden af seksuel karakter, herunder tilfælde hvor den pågældende optræder med striptease eller andre former for nøgendskab.

Det foreslås i straffelovens § 227, *stk. 1*, at ændre »pornografisk« til »seksuel«.

Den foreslåede ændring vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelsen. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilke optrædere der er omfattet af bestemmelsen, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Hvis der er tale om optræden af et barn under 15 år, vil der under alle omstændigheder være tale om et seksuelt overgreb. Hvis den person, der optræder, er fyldt 15 år, men er under 18 år, vil der ikke nødvendigvis være tale om et overgreb, idet der kan være tale om en frivillig seksuel optræden.

Til nr. 10

Det følger af straffelovens § 228, at overtrædelse af §§ 218 eller 222-224, § 225, jf. §§ 218 eller 222-224, § 226 eller § 227, stk. 1, der som følge af gerningsmandens ukendskab til forurettedes tilstand eller alder ikke kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningsmanden dog har handlet uagtsomt.

Med hensyn til alder omfatter straffelovens § 228 15-års-grænsen i straffelovens § 222, stk. 1, og 18-års-grænsen i straffelovens §§ 223, 224, 226 og § 227, stk. 1.

Det foreslås, at der i straffelovens § 228 indsættes en henvisning til den foreslåede § 231 om grooming, jf. lovforslagets § 1, nr. 11.

Den foreslåede ændring vil medføre, at overtrædelse af den foreslåede § 231 om grooming, som indeholder en aldersgrænse på 18 år, hvor overtrædelsen som følge af gerningspersonens ukendskab til forurettedes alder ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningspersonen dog har handlet uagtsomt.

Som eksempel på adfærd, der efter omstændighederne vil kunne være omfattet af bestemmelsen, kan nævnes tilfælde, hvor gerningspersonen ikke er oplyst om den forurettedes alder, eller hvor den forurettede urigtigt har oplyst sin alder, men hvor gerningspersonen burde have vidst, at den forurettede var under 18 år, f.eks. på baggrund af forurettedes fremtoning og modenhed, eller fordi kontakten er opstået i et forum, hvor hovedparten af brugerne er under 18 år.

Til nr. 11

Straffeloven indeholder ikke i dag en særskilt bestemmelse om grooming, hvorved forstås den situation, at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med det formål at begå seksuelle overgreb

mod den pågældende eller at lokke barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter.

Grooming vil dog efter omstændighederne kunne straffes efter andre bestemmelser i straffeloven, f.eks. som forsøg på seksuelle overgreb, blufærdighedskrænkelser eller optagelse, besiddelse eller udbredelse af seksuelt materiale med en person under 18 år.

Grooming vil således eksempelvis efter omstændighederne kunne være strafbart som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, hvorefter den, som har samleje med et barn under 12 år, eller den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år, straffes for voldtægt, eller § 222, som kriminaliserer samleje med et barn under 15 år. Efter straffelovens § 225 finder bestemmelserne i § 216, stk. 2, og § 222 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

Herudover vil grooming efter omstændighederne f.eks. kunne være strafbart som blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232.

Hvis gerningspersonen f.eks. i forbindelse med kommunikation med barnet eller den unge formår denne til at sende billeder eller videoer med pornografisk indhold, vil det efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 235, stk. 2, om besiddelse af seksuelt materiale med personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i straffeloven som § 231, hvorefter den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse, straffes for grooming med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en forudsætning for straf, at gerningspersonen opbygger en relation til en person under 18 år. Herved forstås, at der etableres en kontakt mellem parterne, som enten kan være personlig, skriftlig eller digital, og som udvikler sig over tid.

Opbygningen af en relation til barnet eller den unge vil typisk foregå i faser, hvor gerningspersonen gradvist forsøger at udvikle relationen, så barnet eller den unge anser gerningspersonen som en fortrolig og nær ven, og hvor gerningspersonen først senere i forløbet introducerer det seksuelle tema i relationen.

Kravet om, at der opbygges en relation til personen under 18 år, indebærer, at der som udgangspunkt vil skulle være tale om flere tilfælde af kontakt mellem gerningspersonen og personen under 18 år, for at bestemmelsen kan finde anvendelse. Enkeltstående tilfælde af kontakt med seksuelt indhold vil dog efter omstændighederne i stedet kunne være omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser.

Bestemmelsen vil dog også kunne finde anvendelse ved enkeltstående tilfælde af ikke-seksuel kontakt, hvis andre omstændigheder tilsiger, at kontakten sker med det formål at opbygge en relation, f.eks. hvor gerningspersonen sender én manipulerende besked til et barn under 15 år, og gerningspersonen i andre tilfælde af grooming har anvendt samme modus. Det forudsætter dog i alle tilfælde, at der kan føres bevis for et seksuelt forsæt.

Det er ikke afgørende for anvendelsen af den foreslåede bestemmelse, om gerningspersonen har taget initiativ til alle tilfælde af kontakt mellem parterne. Der kan således være tale om flere på hinanden følgende henvendelser fra barnet eller den unge til gerningspersonen, hvor relationsopbygningen fortsat vil være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Hvis den forurettede er under 15 år, og dermed under den seksuelle lavalder, er den forurettedes hensigter med kontakten uden betydning for, om gerningsindholdet er opfyldt. Den foreslåede bestemmelse vil

således omfatte tilfælde, hvor gerningspersonen får relationen mellem parterne til at udvikle sig i seksuel retning, også selv om det måtte være barnet under 15 år, der har taget initiativ til at stille gerningspersonen spørgsmål med seksuelt indhold.

Hvis den forurettede er fyldt 15 år og dermed seksuelt myndig, vil der omvendt skulle lægges vægt på, hvad der er forurettedes hensigt med kontakten. Det forhold, at den forurettede har spillet en aktiv rolle i, at relationen har udviklet sig, vil dog ikke udelukke, at bestemmelsen efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse, f.eks. hvis gerningspersonen har udvist groft manipulerende adfærd, som har været bestemmende for, at forurettede er indgået i relationen.

Det vil være en forudsætning for anvendelse af bestemmelsen, at opbygningen af relationen sker systematisk eller ved manipulation af personen under 18 år.

Betingelsen om systematik vil f.eks. kunne være opfyldt, hvis gerningspersonen kontakter flere børn og unge efter samme systematiske modus, f.eks. ved på samme måde at tage kontakt gennem internettet, på bestemte sociale medier eller lignende.

Betingelsen om, at relationen opbygges ved manipulation, vil f.eks. kunne være opfyldt, hvis gerningspersonen foregiver at være et barn på alder med det barn, der kommunikeres med, herunder ved direkte at omtale sin alder eller ved f.eks. at ændre sit sprogbrug for derved at kunne skabe en illusion hos barnet om, at de to er jævnaldrende. Et andet eksempel på manipulerende adfærd vil kunne være, at gerningspersonen foregiver at være fotograf eller personlig træner med det formål at få barnet eller den unge til at sende nøgenfotos eller lignende. Endelig vil det f.eks. kunne udgøre manipulation, hvis en gerningsperson gennem sit arbejde, f.eks. som butiksansat, opbygger en tæt relation til en familie med besøg i hjemmet og børnepasning med henblik på at udsætte børnene for en seksualforbrydelse.

Det vil desuden være en betingelse for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.

En på alder og erfaring beroende overlegenhed skal forstås i overensstemmelse med samme begreb i straffelovens § 223, stk. 2, om forførelse af en person under 18 år til samleje under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.

Betingelsen indebærer, at bestemmelsen alene vil finde anvendelse på tilfælde, hvor gerningspersonen er ældre end forurettede. Hvis parterne står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling, vil det efter omstændighederne kunne udelukke strafansvar.

Hvis forurettede er fyldt 15 år, vil der i almindelighed skulle stilles højere krav til forskellen mellem gerningspersonens og den forurettedes alder, erfaring og udvikling end i tilfælde, hvor den forurettede er under 15 år.

Det vil endvidere være en forudsætning for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at gerningspersonen har haft forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. Ved seksualforbrydelse forstås en handling, som er strafbar efter en eller flere bestemmelser i straffelovens 24. kapitel om seksualforbrydelser. Det vil således være afgørende for bestemmelsens anvendelse, at gerningspersonen havde forsæt til at begå en seksualforbrydelse efter straffelovens 24. kapitel. Det vil derimod ikke være afgørende, om det kan konstateres, hvilken bestemmelse i straffelovens 24. kapitel gerningspersonen havde forsæt til at overtræde.

Det vil være en betingelse, at gerningspersonens formål med opbygningen af relationen er at begå en seksualforbrydelse. Forsættet behøver dog ikke at foreligge på det tidspunkt, hvor gerningspersonen først tager kontakt til barnet eller den unge, men vil også kunne opstå undervejs i opbygningen af relationen.

Hvorvidt der foreligger fornødent forsæt til at overtræde den foreslåede bestemmelse, må afgøres ud fra de konkrete omstændigheder i sagen. Tilsvarende gælder for så vidt angår uagtsomhed, jf. den foreslåede ændring af straffelovens § 228, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Også her vil der skulle sondres mellem, om den person, der udsættes for grooming, er over eller under den seksuelle lavalder.

Hvis der er tale om et barn under 15 år, vil ethvert seksuelt forhold være strafbart, uanset om barnet er indforstået hermed eller ej. Der vil således her bl.a. kunne lægges vægt på, om gerningspersonen f.eks. har sendt beskeder til barnet med seksuelt indhold eller udtrykt et generelt ønske om på et tidspunkt at mødes fysisk eller virtuelt.

Det vil i den forbindelse kunne indgå i vurderingen, om der af gerningspersonens sprogbrug kan udledes seksuelle temaer, uden at det dermed kan konkretiseres, hvad han eller hun ønsker, at barnet skal foretage sig. Det vil efter omstændighederne også kunne indgå, om gerningspersonen har kontaktet flere børn på samme måde, evt. tidligere har begået overgreb mod et barn, eller har billeder med seksuelt indhold af børn på sine digitale enheder. Det vil endvidere kunne indgå i vurderingen, om gerningspersonen har foreslået, at barnet ikke må fortælle sine forældre eller andre om parternes relation.

Hvis der derimod er tale om en person, som er fyldt 15 år, er det ikke strafbart at indgå gensidige frivillige seksuelle relationer med den pågældende. Det vil derfor i almindelighed være vanskeligt at bevise, at en person, der indgår i en flirtende eller seksuelt ladet kommunikation med en person over den seksuelle lavalder, gør det med den hensigt at udsætte modparten for en seksualforbrydelse.

Medmindre gerningspersonen udviser manipulerende adfærd af en vis grovhed eller tydeligt udnytter en betydelig forskel i alder, erfaring og udvikling, vil der således være en formodning for, at relationsopbygningen med en person over den seksuelle lavalder sker med det formål at indgå et gensidigt og frivilligt seksuelt forhold.

I forhold til personer, som er over den seksuelle lavalder, vil det således ikke være tilstrækkeligt, at gerningspersonen f.eks. lyver sig nogle år yngre eller ældre eller pynter på sit cv for at fremstå mere attraktiv. Derimod vil der efter omstændighederne kunne foreligge fornødent forsæt til at overtræde den foreslåede bestemmelse, hvis gerningspersonen f.eks. foregiver at være fotograf og at kunne hjælpe den forurettede i gang med en modelkarriere med det formål at få den unge til at optræde nøgen, sende nøgenfotos eller lignende.

Den foreslåede groomingbestemmelse tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb.

Tilfælde, der i dag kan straffes som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, eller § 222, herunder begge jf. § 225, vil således også fremover skulle straffes efter de pågældende bestemmelser.

Har gerningspersonen f.eks. foreslået et konkret møde med et barn under 15 år, og fremgår det tydeligt f.eks. af kommunikationen med barnet, at gerningspersonen har til hensigt at have samleje med barnet, vil der, hvis det sker som følge af en groomingproces, efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 222 eller § 216, stk. 2, jf. § 21, samt den foreslåede groomingbestemmelse i sammenstød.

Har gerningspersonen i forlængelse af groomingprocessen udsat barnet eller den unge for blufærdighedskrænkelser, f.eks. ved at sende seksuelle beskeder eller fotos, vil der kunne straffes i sammenstød med den foreslåede § 231. Tilsvarende vil der kunne straffes i sammenstød med forsøg på blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232, jf. § 21, hvis gerningspersonen opfordrer forurettede til at sende seksuelt materiale.

Det ligger i groomingens natur, at der sker en manipulation af den forurettede, hvorfor barnet eller den unge ikke nødvendigvis selv vil være klar over, at den pågældende udsættes for en krænkelse, før potentielt længe efter, at den har stået på. Det vil imidlertid ikke være til hinder for at straffe efter den foreslåede bestemmelse, at barnet eller den unge ikke selv oplever, at vedkommende har været udsat for en krænkelse.

Det foreslås, at strafferammen fastsættes til bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det forudsættes, at straffen i førstegangstilfælde af overtrædelse af den foreslåede bestemmelse som udgangspunkt bør udmåles til omkring 30 dages ubetinget fængsel.

Der vil ved straffens udmåling bl.a. skulle lægges vægt på karakteren, omfanget og varigheden af den krænkende adfærd, herunder om gerningspersonen af egen drift har stoppet groomingen.

Domstolene vil således undtagelsesvis, hvis gerningspersonens forhold og sagens omstændigheder i øvrigt tilsiger dette, kunne fravige udgangspunktet om, at der skal udmåles en ubetinget fængselsstraf, og i stedet fastsætte en betinget dom, eventuelt med vilkår om f.eks. sexologisk behandling, jf. reglerne om betinget fængsel i straffelovens 7. kapitel. Hvis der foreligger særligt formildende omstændigheder, f.eks. at gerningspersonen alene har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes alder, vil der endvidere kunne udmåles en bødestraf.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Til nr. 12

Efter straffelovens § 235, stk. 1, straffes den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Efter § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Ifølge stk. 3 gælder dette dog ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

Ved pornografiske fotografier, film eller lignende forstås billedoptagelser, hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Lydoptagelser og tegninger falder uden for bestemmelsen.

Ved andre pornografiske visuelle gengivelser forstås navnlig computergenerede billeder, der ikke afbilder en virkelig person under 18 år, men bortset fra det fiktive har fuld lighed med et fotografi. Den fiktive fremstilling skal således fremtræde på tilnærmelsesvis samme måde som fotografier og lignende.

Det foreslås i straffelovens § 235, *stk. 1, 1. pkt.*, og *stk. 2*, at ændre »pornografiske fotografier eller film,

andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende« til »seksuelt materiale såsom fotografier eller film, andre visuelle gengivelser el.lign.«.

De foreslåede ændringer vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelsen. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilket materiale der er omfattet af bestemmelsen, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Hvis der er tale om materiale, som forestiller et barn under 15 år, vil der under alle omstændigheder være tale om seksuelt overgrebsmateriale. Hvis materialet forestiller en person, som er fyldt 15 år, men er under 18 år, vil materialet ikke nødvendigvis kunne karakteriseres som overgrebsmateriale, idet personen, der er fyldt 15 år, vil kunne have givet et gyldigt samtykke til at medvirke til den seksuelle handling. Hvor et sådant samtykke foreligger, vil materialet skulle benævnes seksuelt materiale.

Til nr. 13

Efter straffelovens § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Ifølge stk. 3 gælder dette dog ikke besiddelse af fotografier, film eller lignende af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

Det foreslås i straffelovens § 235, stk. 3, at ændre »fotografier, film el.lign.« til »seksuelt materiale«.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med den foreslåede sproglige modernisering af § 235, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 14

Det fremgår af straffelovens § 262 a, stk. 1, at for menneskehandel straffes med fængsel indtil 10 år den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt 1) ulovlig tvang efter § 260, 2) frihedsberøvelse efter § 261, 3) trusler efter § 266, 4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller 5) anden utilbørlig fremgangsmåde med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer.

Efter § 262 a, stk. 2, straffes på samme måde den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.

Det fremgår af straffelovens § 262 b, at for menneskeudnyttelse straffes med fængsel indtil 6 år den, der ved udnyttelse af en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager vedkommende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. På samme måde straffes den, der under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film eller forestilling med pornografisk optræden.

Optagelse af pornografiske fotografier eller film skal forstås på samme måde som i straffelovens § 226,

mens forestilling med pornografisk optræden skal forstås på samme måde som det tilsvarende udtryk i § 227.

Det foreslås i straffelovens § 262 a, stk. 1 og 2, og § 262 b, 2. pkt., at ændre »pornografiske« til »seksuelt materiale såsom«, og at ændre »pornografisk« til »seksuel«.

De foreslåede ændringer vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelserne. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilke optrædere eller hvilket materiale der er omfattet af bestemmelserne, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Til § 2

Til nr. 1

Retsplejelovens § 334 a indeholder regler om salær og eventuel godtgørelse til advokater, der vejleder forurettede i sager om seksuelle overgreb forud for eventuel anmeldelse til politiet.

Efter retsplejelovens § 334 a, stk. 1, tilkommer der den advokat, som forud for eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens § 210 (incest), §§ 216-223 (voldtægt m.v.), § 225, jf. §§ 216-223 (voldtægt m.v. ved andet seksuelt forhold end samleje), eller § 232 (blufærdighedskrænkelser), et salær og eventuel godtgørelse, jf. § 741 a, stk. 4.

Retsplejelovens § 741 a indeholder bl.a. regler om vederlagsfri vejledning forud for eventuel anmeldelse til politiet til forurettede i sager om bl.a. seksuelle overgreb. Efter § 741 a, stk. 4, har den forurettede ret til en vederlagsfri samtale med en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232.

Retsplejelovens § 741 c indeholder bl.a. regler om vederlagsfri vejledning efter en sags eller retshandlings afslutning til forurettede i sager om bl.a. seksuelle overgreb. Det følger af § 741 c, stk. 4, 3. pkt., at den forurettede har ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat efter sagens eller retshandlingens afslutning i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 334 a, stk. 1, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming, jf. lovforslagets § 1, nr. 11.

Den foreslåede ændring vil indebære, at den advokat, som forud for en eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231, får ret til salær og eventuel godtgørelse, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 4.

Det foreslås endvidere, at der i retsplejelovens § 741 a, stk. 4, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming.

Den foreslåede ændring vil indebære, at forurettede i sager om grooming efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 vil kunne få vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet.

Det foreslås endelig, at der i retsplejelovens § 741 c, stk. 4, 3. pkt., indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming.

Den foreslåede ændring vil indebære, at den forurettede i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming får ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat efter sagens eller retshandlingens afslutning.

Der er ikke med lovforslaget i øvrigt tilsigtet ændringer af retstilstanden efter retsplejelovens § 334 a, § 741 a, stk. 4, og § 741 c.

Til nr. 2

Retsplejelovens § 741 a indeholder bl.a. regler om beskikkelse af bistandsadvokat for forurettede i straffesager.

Det følger af § 741 a, stk. 1, at retten i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste m.v.), § 119 b (angreb med genstand på personer i offentlig tjeneste), § 123 (vidnetrusler), § 210 (incest), §§ 216-223 (voldtægt m.v.), § 225, jf. §§ 216-223 (voldtægt m.v. ved andet seksuelt forhold end samleje), § 232 (blufærdighedskrænkelse), § 237, jf. § 21 (forsøg på manddrab), §§ 242-246 (stalking, psykisk vold og vold), § 249 (uagtsom legemsbeskadigelse), § 250 (hensættelse i hjælpeløs tilstand m.v.), § 252, stk. 2 (hensynsløs forvoldelse af fare for smitte med livstruende eller uhelbredelig sygdom), §§ 260-262 b (ulovlig tvang, frihedsberøvelse m.v.) eller § 288 (røveri), beskikker en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det.

Efter § 741 a, stk. 3, 1. pkt., kan beskikkelse af advokat afslås i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 b, § 123, §§ 218-221, § 222, stk. 1, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 741 a, stk. 1, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231 om grooming, jf. lovforslagets § 1, nr. 11.

Den foreslåede ændring vil indebære, at retten efter begæring fra forurettede vil kunne beskikke en bistandsadvokat for forurettede i sager om grooming.

Det foreslås endvidere, at der i retsplejelovens § 741 a, stk. 3, 1. pkt., indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231.

Den foreslåede ændring vil sammen med ændringen af § 741 a, stk. 1, indebære, at retten kan afslå at beskikke en bistandsadvokat i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 231, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig.

Til nr. 3

Retsplejelovens § 741 a indeholder bl.a. regler om beskikkelse af bistandsadvokat for forurettede i straffesager.

Det følger af § 741 a, stk. 1, at retten i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste m.v.), § 119 b (angreb med genstand på personer i offentlig tjeneste), § 123 (vidnetrusler), § 210 (incest), §§ 216-223 (voldtægt m.v.), § 225, jf. §§ 216-223 (voldtægt m.v. ved andet seksuelt forhold end samleje), § 232 (blufærdighedskrænkelse), § 237, jf. § 21 (forsøg på manddrab), §§ 242-246 (stalking, psykisk vold og vold), § 249 (uagtsom legemsbeskadigelse), § 250 (hensættelse i hjælpeløs tilstand m.v.), § 252, stk. 2 (hensynsløs forvoldelse af fare for smitte med livstruende eller uhelbredelig sygdom), §§ 260-262 b (ulovlig tvang, frihedsberøvelse m.v.) eller § 288 (røveri), beskikker en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det.

Det følger af § 741 a, stk. 2, at retten i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, § 216, § 222, stk. 2,

eller § 223, stk. 1, skal beskikkelse en bistandsadvokat, medmindre den pågældende efter at være vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det. Den forurettede skal have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring af forurettede, medmindre den pågældende efter at være blevet vejledt frabeder sig det. Det samme gælder i sager om overtrædelse af § 225, jf. § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1.

Det følger af § 741 a, stk. 3, at beskikkelse af advokat kan afslås i sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 b, § 123, §§ 218-221, § 222, stk. 1, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 225, jf. §§ 218-221, § 222, stk. 1, eller § 223, stk. 2.

Det foreslås, at retsplejelovens § 741 a, stk. 3, 1. og 2. pkt., ændres så henvisningen til straffelovens § 221 om tilsnigelse af samleje udgår.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af, at det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 5, at straffelovens § 221 ophæves.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2023.

Til § 4

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Færøerne har således per 1. marts 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område, mens der for Grønland gælder en særlig kriminallov.

Endvidere har Færøerne og Grønland særlige retsplejelove.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 94. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. For overtrædelse af § 245 a, § 246, jf. § 245 a, § 260, stk. 2, § 260 a og § 262 a, stk. 2, over for en person under 18 år eller af § 232 over for et barn under 15 år regnes forældelsesfristen dog tidligst fra den dag, den forurettede fylder 21 år. Det samme gælder overtrædelse af §§ 244, 245 og 246 i form af svangerskabsafbrydelse, fosterreduktion eller sterilisation uden samtykke over for en person under 18 år. For overtrædelse af § 243, § 244, stk. 2, § 245 og § 246, jf. § 245, over for en person under 18 år regnes forældelsesfristen tidligst fra den dag, den forurettede fylder 21 år, når gerningsmanden på gerningstidspunktet tilhørte eller var nært knyttet til den forurettedes husstand. Hvis gerningsmanden ved vold, ulovlig tvang efter § 260 eller på anden måde ved en strafbar handling har tvunget forurettede til at undlade at anmelde lovovertrædelsen til politiet, regnes forældelsesfristen dog tidligst fra det tidspunkt, hvor tvangen er ophørt.

Stk. 5. ---

Stk. 6. ---

§ 216. For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri.

Stk. 2. ---

Stk. 3. Straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Stk. 4. ---

Stk. 5. ---

§ 220. Den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje med den pågældende, straffes med fængsel indtil 1 år eller, såfremt forholdet er begået over for en person under 18 år, med fængsel indtil 4 år.

§ 221. Med fængsel indtil 4 år straffes den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningsmanden med en anden.

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 94, stk. 4, 1. pkt., ændres »eller af § 232« til: »eller af §§ 231 og 232«

2. I § 216, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.«

3. I § 216, stk. 3, indsættes efter »stk. 1«: », 1. pkt.,«.

4. I § 220 indsættes som 2. pkt.:

»På tilsvarende vis straffes en religiøs leder, som groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet.«

5. § 221 ophæves.

§ 223. Den, som har samleje med en person under 18 år, der er den skyldiges stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, straffes med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. ---

§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

§ 226. Den, der optager pornografiske fotografier, film el.lign. af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

§ 227. Den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

Stk. 2. ---

§ 228. Overtrædelse af §§ 218 eller 222-224, § 225, jf. §§ 218 eller 222-224, § 226 eller § 227, stk. 1, der som følge af gerningsmandens ukendskab til forurettedes tilstand eller alder ikke kan tilregnes gerningsmanden som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningsmanden dog har handlet uagtsomt.

§ 235. Den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

6. I § 223, *stk. 1*, indsættes efter »samleje med«: »eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos«, og efter »straffes med« indsættes: »bøde eller«.

7. I § 225 indsættes efter »samleje«: », herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre sådanne seksuelle handlinger på sig selv«.

8. I § 226 ændres »pornografiske fotografier, film el.lign.« til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.«

9. I § 227, *stk. 1*, ændres »pornografisk« til: »seksuel«.

10. I § 228 ændres »eller § 227, stk. 1« til: », § 227, stk. 1, eller § 231«.

11. Efter § 228 indsættes:

»§ 231. For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.«

12. I § 235, *stk. 1, 1. pkt.*, og *stk. 2*, ændres »pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende« til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign.«

13. I § 235, *stk. 3*, ændres »fotografier, film el.lign.« til: »seksuelt materiale«.

§ 262 a. For menneskehandel straffes med fængsel indtil 10 år den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt

- 1) ulovlig tvang efter § 260,
- 2) frihedsberøvelse efter § 261,
- 3) trusler efter § 266,
- 4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller
- 5) anden utilbørlig fremgangsmåde

med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold, strafbare handlinger eller fjernelse af organer

- 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller
- 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.

§ 262 b. For menneskeudnyttelse straffes med fængsel indtil 6 år den, der ved udnyttelse af en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager vedkommende til arbejde under åbenlyst urimelige forhold. På samme måde straffes den, der under de i 1. pkt. nævnte omstændigheder udnytter en person til prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film eller forestilling med pornografisk optræden.

§ 334 a. Der tilkommer den advokat, som forud for eventuel anmeldelse til politiet vejleder forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232, et salær og eventuel godtgørelse, jf. § 741 a, stk. 4.

Stk. 2. ---

§ 741 a. I sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 b, § 123, § 210, §§ 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250,

14. I § 262 a, stk. 1 og 2, og § 262 b, 2. pkt., ændres »porno-
grafiske« til: »seksuelt materiale såsom«, og »pornografisk«
ændres til: »seksuel«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1655 af 25. december 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 334 a, stk. 1, § 741 a, stk. 4, og § 741 c, stk. 4, 3. pkt., ændres »§ 232« til: »§§ 231 eller 232«.

2. I § 741 a, stk. 1, og stk. 3, 1. pkt., ændres »§ 232« til: »§§ 231 og 232«.

3. I § 741 a, stk. 3, 1. og 2. pkt., ændres »§§ 218-221« til: »§§ 218-220«.

§ 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288, beskikker retten en advokat for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende fremsætter begæring om det, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. ---

Stk. 3. I sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 b, § 123, §§ 218-221, § 222, stk. 1, § 223, stk. 2, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288 kan beskikkelse af advokat dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter og advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Det samme gælder i sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 225, jf. §§ 218-221, § 222, stk. 1, eller § 223, stk. 2.

Stk. 4. I sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232 har den forurettede ret til en vederlagsfri samtale med en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet.

Stk. 5-7. ---

§ 741 c. ---

Stk. 4. Retten meddeler advokaten udskrift af dommen. Advokaten må ikke overlevere udskriften til den forurettede uden rettens samtykke. I sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232 har den forurettede ret til en vederlagsfri samtale med den beskikkede advokat efter sagens eller retshandlingens afslutning.